

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Hlavní specializace: Podnikání a právo

PRÁVNÍ POSTAVENÍ PALESTINY

Vypracovala: Bc. Tereza Bernasová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Nicole Grmelová, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Právní postavení Palestiny“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v přiloženém seznamu literatury.

V Praze dne.....

.....

Poděkování:

Ráda bych poděkovala svým rodičům za podporu během celého studia a za to, že mi opakovaně umožnili získat cenné zkušenosti a nezapomenutelné zážitky v zahraničí.

Dále bych ráda poděkovala JUDr. Nicole Grmelové, Ph.D. za věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a v průběhu zpracování diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	- 1 -
TEORETICKÁ ČÁST	- 3 -
1. Palestina za dob mandátu	- 3 -
1.1. Pakt Společnosti národů a jeho působnost na Palestinu	- 4 -
1.2. Mandátní stát A pod správou Velké Británie.....	- 4 -
1.3. Výsledky prvních pokusů o vytvoření nezávislého státu.....	- 6 -
2. Nepřijetí rozdělení území Palestinci a vznik státu Izrael	- 7 -
2.1. Plán OSN na rozdělení Palestiny – Rezoluce 181	- 7 -
2.2. Vznik nezávislého státu Izrael a reakce Ligy arabských států.....	- 8 -
3. Organizace pro osvobození Palestiny	- 10 -
3.1. První intifáda a vyhlášení nezávislosti Palestiny	- 11 -
4. Palestina v mezinárodních organizacích	- 13 -
4.1. Členství Palestiny v OSN	- 14 -
4.2. Členství Palestiny ve Světové zdravotnické organizaci.....	- 15 -
4.3. Palestina a UNESCO	- 16 -
4.4. Sport sbližuje aneb členství Palestiny ve sportovních organizacích.....	- 17 -
4.5. Mezinárodní trestní soud	- 18 -
4.6. Mezinárodní soudní dvůr	- 19 -
5. Mírové dohody z Osla a následný vývoj situace.....	- 20 -
5.1. Fayyadův akční plán	- 22 -
6. Palestina v mezinárodních vztazích	- 25 -

6.1.	Evropská unie a Palestina	- 25 -
6.2.	Česká zahraniční politika vůči Palestině.....	- 28 -
7.	Právo na sebeurčení a kritéria státnosti	- 31 -
7.1.	Kritéria z Montevidea	- 32 -
7.1.1.	Obyvatelstvo Palestiny	- 32 -
7.1.2.	Definované státní území	- 33 -
7.1.3.	Vláda	- 33 -
7.1.4.	Státní suverenita	- 34 -
8.	Závěrečné zhodnocení právního postavení Palestiny.....	- 36 -
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	- 38 -
9.	Palestinské území	- 38 -
9.1.	Nelegální židovské osady	- 40 -
9.2.	Pásma Gazy	- 41 -
9.3.	Jeruzalém – hlavní město všech, ale zároveň nikoho	- 42 -
10.	Občané Palestiny	- 44 -
10.1.	Občanská práva Palestinců	- 44 -
10.2.	Uprchlíká otázka v Palestině.....	- 45 -
11.	Fungování veřejného sektoru a vlády v Palestině	- 47 -
11.1.	Vládní krize a krize demokracie	- 47 -
11.2.	Systém soudnictví	- 49 -
11.3.	Vzdělání	- 50 -
11.4.	Úroveň palestinského zdravotnictví.....	- 52 -
12.	Hospodářská situace Palestiny	- 54 -

12.1.	Financování palestinské ekonomiky	- 55 -
12.2.	Vliv Izraele na palestinskou ekonomiku.....	- 56 -
12.3.	Evropská unie jako obchodní partner, ale především sponzor	- 58 -
12.4.	Potenciál palestinské ekonomiky	- 60 -
13.	Bezpečnost a obrana v Palestině	- 62 -
13.1.	Pomoc z Evropy	- 63 -
13.2.	Spolupráce s Izraelem	- 64 -
14.	Závěr praktické části	- 66 -
	Seznam odborné literatury	- 69 -
	Seznam elektronických zdrojů	- 70 -
	Seznam institucionálních zdrojů	- 74 -
	Seznam ostatních zdrojů	- 76 -

Úvod

Právní postavení Palestiny je aktuální, zároveň však dlouhodobě řešené téma nejen na Blízkém východě, ale také po celém světě. Palestina již několik desítek let více či méně úspěšně usiluje o svou nezávislost a zrod samostatného státu.

Během 20. století toto neveliké, zato velice bouřlivé území prošlo mnoho zvraty. Zpočátku bylo ovládané Brity, kteří nechávali žít Araby v naději, že se během několika málo let stanou samostatným arabským státem. Tato naděje byla zhacena již v roce 1948, kdy došlo k rozdělení tohoto území, a to na arabské teritorium a nově vzniklý židovský stát Izrael. Okolní arabské státy pak pod záminkou pomoci obsadily i zbylé palestinské území, což zapříčinilo další odklad vzniku samostatného státu. V následujících letech pak jednání o vzniku samostatného státu velice komplikoval vztah a především válečné konflikty se sousedním Izraelem. I přes veškeré nepokoje a války se Palestině podařilo během několika desítek let navázat kontakt s okolním světem, stát se členem několika mezinárodních organizací a zapracovat na vztazích nejen s okolními státy, ale i s ostatními globálními hráči. Celý tento vývoj vyústil v situaci, kdy Palestinu uznává jako samostatný stát většina členských zemí OSN, a je tedy blíže k získání statusu státu, než kdy dříve.

Cílem diplomové práce je komplexně pojednat o celém vývoji od konce I. světové války až po současnou situaci. Provedu rozbor pramenů práva, které upravují znaky státu a jeho právní podstatu, a budu je aplikovat na případ Palestiny. U vybraných kapitol provedu komparaci a najdu analogii s nově vzniklými státy. Budu se také zabývat rozбором jednotlivých mezinárodních smluv a dohod, které kdy status a fungování Palestiny upravovaly. Nutná je také analýza členství Palestiny v mezinárodních organizacích a její vztahy s ostatními státy, především její vztah s Izraelem. U jednotlivých částí pak na závěr zkoumání provedu syntézu a odpovím na následující výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem se liší vznik samostatného státu Izrael a ostatních nově vzniklých států od případu Palestiny?
2. Jaký vliv mají mezinárodní smlouvy, členství v mezinárodních organizacích a diplomatické vztahy s ostatními státy na vznik nového státu?
3. Jak ovlivňuje mezinárodní dění právní postavení Palestiny?

4. Jak je Palestina vnímána v současné době a kam bude směřovat v budoucnu?

Praktickou část této diplomové práce pak věnuji analýze modelu dvojstátí. Ten předpokládá vznik samostatného Státu Palestina, avšak bez podpory Izraele. K tomuto modelu provedu jednotlivá zjištění současného stavu palestinské ekonomiky, porovnáám její občanskou vybavenost, ale také zhodnotím bezpečnostní stav a celkový stav připravenosti státního aparátu. Mým úmyslem je takto nastínit, jak by Palestina jako stát fungovala v případě, že by v blízké budoucnosti došlo k jejímu celosvětovému uznání.

Toto téma jsem si vybrala zejména kvůli tomu, že České republika, resp. Česká socialistická republika sice uznala Palestinu jako stát, avšak její postoj, zejména díky dobrým vztahům s Izraelem, není zcela vyhraněný a propalestinský. Ani ostatní členské státy Evropské unie nemají na Palestinu jednotný názor a i přesto, že se snaží působit směrem k Palestině velice ochránářsky, neumějí svůj názor prosadit i na mezinárodním poli, kde je její status předmětem častých sporů.

Největší motivací mi však k napsání této diplomové práce byla možnost studovat jeden semestr v Izraeli, kde jsem jak problematiku Palestiny, tak i jejich vzájemné vztahy s Izraelem zkoumala, analyzovala a získávala praktické vědomosti, které mi posloužily k tomu, abych situaci mohla kriticky a relativně objektivně posoudit.

Dále mi pak studijní pobyt v Izraeli umožnil přístup k odborné anglické literatuře, jež se věnuje tomuto tématu z různých úhlů pohledu a které je v České republice poskrovnu.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Palestina za dob mandátu

V říjnu roku 1915 uzavřel britský vysoký komisař v Egyptě sir Henry McMahon s lídrem Arabů šerifem Husajnem dohodu, která měla Arabům v případě, že pomohou Velké Británii v boji proti Osmanské říši, zajistit nezávislost. Toto ujednání ve formě osmi dopisů, které pomohlo Britům uchránit strategické přístavy a místa v Rudém moři, berou palestinští Arabové dodnes jako jednu z největších zrad ve své historii.¹

Za necelý rok poté totiž Britové uzavřeli další tajný pakt, tentokrát s Francií, který obsahoval konkrétní rozdělení celé Osmanské říše po skončení I. světové války. S územím Palestiny se zde však již nepočítalo jako se samostatným státem, ale jako se státem, který případně pod společnou správu Trojdohody. Nehledě na to, že Britové měli v úmyslu ponechat si všechny významné přístavy a strategická místa na tomto území.² Palestina totiž vždy byla sice chudým, ale velice významným strategickým územím. Její umístění pomáhalo chránit Suezský průplav, její pobřeží bylo vždy úrodné, a navíc do přístavu Haifa proudila ropa z Iráku.

Aby byla situace ještě komplikovanější, uzavřel v listopadu roku 1917 ministr zahraničních věcí lord Balfour třetí dohodu, a to s lídrem sionistů lordem Rotschildem, která vyjadřovala plnou britskou podporu v otázce vybudování židovského státu na palestinském území.³

¹ HALL, John G. *Palestinian Authority*. Philadelphia, Pa.: Chelsea House Publishers, 2003, ISBN 0791065154, s. 55.

² Ibid, s. 56.

³ Ibid.

1.1. Pakt Společnosti národů a jeho působnost na Palestinu

Dle Paktu Společnosti národů z 28.4.1919 byla Palestina označena za tzv. stát s asistencí. Podle článku 22 této Úmluvy pak „*stát s asistencí znamenal území, které díky obtížným poměrům nebylo s to vládnout si samo, a proto bylo svěřeno pod křídla státu vyspělejšího, zkušenějšího a zeměpisnou polohou nejschopnějšího převzít tuto odpovědnost.*“⁴

Ve 4. odstavci téhož článku je poté zmínka o vyspělejších společenských celcích, které kdysi náležely k Osmanské říši. Tento odstavec doslova říká, že „*vyspělejší celky lze uznat jako nezávislé státy s podmínkou, že jim při správě bude napomáhat rada a pomoc mandátářova do té doby, než budou s to spravovat se samy.*“⁵

Vzhledem k tomu, že Palestina bezpochyby mezi tyto celky patřila, lze na ni tento odstavec aplikovat a konstatovat tak, že byla touto Úmluvou shledána za nezávislý stát.

1.2. Mandátní stát A pod správou Velké Británie

Na konferenci v San Remu, která se konala od 19. do 26. dubna 1920 a na níž se setkaly hlavy všech mocností světa od Velké Británie až po Japonsko, bylo definitivně dohodnuto finální rozdělení Osmanské říše. Palestina zde byla uznána jako mandátní území pod správou Velké Británie, která však tehdy dala jasně najevo, že chce naplnit slib daný v Balfourově deklaraci.⁶

Zatímco ostatní mandátní státy jako Irák, Sýrie nebo Libanon měly kromě vysokého komisaře v čele státu také nějakého svého představitele, v Palestině se stal britský, navíc židovský vysoký komisař jedinou autoritou.⁷ I když mezinárodní diplomatické vztahy byly též pod kontrolou Velké Británie a Palestina byla všude v zahraničí reprezentována britskými diplomaty, uzavřely s Palestinou státy jako Egypt, USA, Francie či Řecko

⁴ Pakt Společnosti národů, čl. 22.

⁵ Ibid.

⁶ HALL, John G. *Palestinian Authority*. Philadelphia, Pa.: Chelsea House Publishers, 2003, ISBN 0791065154, s. 64.

⁷ KHALIDI, Rashid. *The iron cage : the story of the Palestinian struggle for statehood*. Oxford: Oneworld, 2007, ISBN 9781851685324, s. 38.

početné obchodní smlouvy. Palestina mohla mít v té době též vlastní armádu, a to za účelem udržení míru a pořádku.⁸

Jak jsem se již výše zmínila, do státních aparátů měli přístup pouze představitelé sionistů, a palestinským Arabům tak nebylo dopřáno žádné právo na sebeurčení. Proto nebylo žádným překvapením, že Židé neměli v roce 1948 problém s převzetím státní správy a s vytvořením nezávislého státu Izrael.⁹

V roce 1925 britská správa přijala zákon, podle kterého byla Palestincům přiznána palestinská státní příslušnost, a ti si tak mohli požádat i o pas. Toto občanství však mohlo být též přiznáno osobě, jež žila nepřerušovaně po více než dva roky na palestinském území, měla dobrý charakter a uměla buďto anglicky, nebo arabsky, nebo hebrejsky. Tento institut však využívali zejména Židé, kteří toužili po návratu do Svaté země.¹⁰

K částečnému uvolnění represí proti Arabům došlo až po vypuknutí mohutných povstání v roce 1939. Britové si tehdy uvědomili, že již nejsou schopni trvale utlačovat arabskou většinu v zemi, a vydali tzv. Bílou knihu, která měla za cíl omezit židovské pravomoci, ale také židovské přistěhovalectví do země. Tato kniha také slibovala vznik nezávislé Palestiny, a to do deseti let od jejího vydání a pouze v případě, že se zlepší vztahy mezi Židy a Araby. Její cíle se však nikdy nenaplnily zejména díky tomu, že vypukla druhá světová válka, což zapříčinilo ještě silnější židovskou migraci na toto území.¹¹

⁸ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 38.

⁹ KHALIDI, Rashid. *The iron cage : the story of the Palestinian struggle for statehood*. Oxford: Oneworld, 2007, ISBN 9781851685324, s. 43.

¹⁰ Ibid, s. 55.

¹¹ Ibid, s. 35.

1.3. Výsledky prvních pokusů o vytvoření nezávislého státu

Palestina měla v době mandátu převážnou kontrolu nad svým územím, nedá se však říci, že by požívala úplné svrchovanosti. Zejména díky Velké Británii v roli ochránce a poradce, který měl pod palcem všechny státní instituty, přicházela Palestina o značnou část své suverenity.¹²

Občané Palestiny se však již v této době cítili jako nezávislý národ, který si ani nepřipouštěl, že by v brzké době nedošlo ke vzniku samostatného arabského státu. Okolní státy pak Palestinu také braly jako entitu, která je schopná sice pod kontrolou, ale úspěšně uzavírat mezinárodní smlouvy.

Je však také nutné zmínit, že i přes početní převahu Arabů na palestinském území nebyli palestinští představitelé schopni domluvit se na strategii, která by vedla k potlačení sionistického hnutí a k vytvoření samostatného státu. Tato neschopnost zmobilizovat a zorganizovat efektivně arabské obyvatelstvo za účelem vytvoření vlády a efektivního státního aparátu přetrvává bohužel dodnes.

¹² QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 55.

2. Nepřijetí rozdělení území Palestinci a vznik státu Izrael

Během 40. let 20. století se postupně podařilo státům jako je Irák, Sýrie, Jordánsko a Libanon získat samostatnost. Tyto státy se poté spojily, vytvořily Ligu arabských států a daly jasně najevo, že mezi jejich cíle patří úplná nezávislost Palestiny. Aby svůj záměr ještě zdůraznily, přijaly Palestinu též mezi členy Ligy.¹³

V této době však nesílila touha po nezávislosti pouze u Arabů, ale také u Židů. Oba dva tábory si přály ukončit s konečnou platností mandát Velké Británie. Liga arabských států pod vedením Henryho Cattana v roce 1947 oficiálně požádala na Valném shromáždění OSN všechny státy, aby otázku samostatnosti Palestiny neprojednávaly dohromady s otázkou židovských uprchlíků v Evropě. Tento návrh byl však zamítnut.¹⁴

2.1. Plán OSN na rozdělení Palestiny – Rezoluce 181

Zvláštní komise OSN, která měla za úkol prozkoumat situaci na palestinském území a navrhnout možná řešení, přišla zanedlouho se dvěma plány na rozdělení Palestiny.¹⁵ Plán, který byl podporován většinou států, počítal s rozdělením Palestiny na židovský a arabský stát, které by jako celek vytvořily hospodářskou unii. Jeruzalém měl získat zvláštní mezinárodní status a měl zůstat pod administrativní správou OSN.¹⁶ Valné shromáždění OSN 29. listopadu 1947 tento plán přijalo jako Rezoluci 181.¹⁷

Hospodářská unie byla navržena tak, aby měly oba státy jednotnou měnu, jednotné dráhy, silnice, poštu, sdílené telefonní služby, společné přístavy, letiště i závlahové systémy. O jejich agendu by se starali společně zástupci Arabů, Židů i zástupci OSN.¹⁸

I přes určité výhrady Židé toto rozdělení přijali, zatímco ho Palestinci tvrdě odsoudili s tím, že nikdy nepodpoří plán, který by vedl k segregaci Arabů a k rozdělení jejich území.¹⁹

¹³ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 84.

¹⁴ Ibid, s. 90.

¹⁵ UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 4.

¹⁶ Ibid, s. 5.

¹⁷ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 91.

¹⁸ Ibid, s. 94.

Vzhledem k tomu, že byla Rezoluce 181 formulována jako doporučení a ne jako závazný právní akt, dostala se situace v Palestině do mrtvého bodu. Nastalo zde bezvládí, neustále ji sužovaly místní boje a bezpráví. Rada bezpečnosti si začala víc a víc uvědomovat, že plán OSN naprosto selhal a že ho nelze implementovat bez zásahu neutrálních vojsk. Do vojenské akce se však žádnému státu příliš nechtělo.²⁰

2.2. Vznik nezávislého státu Izrael a reakce Ligy arabských států

Tato nečinnost OSN pak vyústila v secesi a vyhlášení nezávislosti státu Izrael dne 14. května 1948.²¹ Je však třeba zdůraznit, že Izrael nevznikl na základě Rezoluce OSN, ale na základě vlastní deklarace nezávislosti. Na tomto místě by se tedy dalo spekulovat o tom, jak by situace vypadala dnes, kdyby se i Palestinci vzdali některých svých nároků a v tentýž moment vyhlásili i svou nezávislost.

Namísto toho však krátce nato vypukla první izraelsko-palestinská válka a z Palestiny se stala tzv. terra nullius – země nikoho. Vojenská správa Ligy arabských států se zde mísila s provizorní civilní správou, která však nebyla schopna pořádaně vládnout, protože se izraelské armádě podařilo do léta 1948 obsadit více než 80% palestinského území.²²

Liga arabských států 1. října 1948 demonstrativně vyhlásila nezávislost Palestiny s hranicemi, které kopírovaly hranici předešlého mandátu. Palestina taktéž přijala provizorní ústavu, vznikla palestinská vlajka a začaly se vydávat palestinské pasy. Palestinu diplomaticky uznaly všechny okolní arabské státy. Strach z izraelské armády však představitele Palestiny, kteří se tou dobou ukrývali v Káhiře, donutil k tomu, aby se vzdali Západního břehu Jordánu, a to ve prospěch Jordánska.²³

Na jaře roku 1949 uzavřel Izrael dohodu o příměří s Egyptem a Jordánskem. Tyto dohody definovaly území, která připadla Palestině a která Izraeli. Mnoho Palestinců však i nadále

¹⁹ UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 9.

²⁰ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 96.

²¹ Ibid, s. 101.

²² Ibid, s. 107.

²³ Ibid, s. 109.

zůstávalo na území Izraele a mnoho jich uteklo ve strachu před genocidou do okolních států.²⁴

Nejvýznamnějším palestinským územím se v té době stalo Pásmo Gazy – území na jihozápadě země. Sem během války utekla většina Palestinců z Jaffy a jihu země. Za velmi krátkou dobu zde došlo k nárůstu počtu obyvatel z 80 000 na 280 000 tisíc. Ani Pásmo Gazy však nezískalo samostatnost a i to po skončení války zůstalo pod správou a vojenským dohledem Egypta.²⁵

Obyvatelé Palestiny v té době nemohli požívat ochrany a pomoci národních orgánů, protože téměř žádné neexistovaly. I přesto se však k palestinskému občanství nadále hlásili a žádali o palestinské pasy. Ty vydávala jak palestinská vláda v exilu, tak i okolní státy kromě Izraele a Jordánska.²⁶

Lze tedy říci, že Egypt a Jordánsko pouze převzaly roli Velké Británie, a ani v tuto dobu se Palestincům nepodařilo získat nezávislost a vytvořit fungující stát. Během války pak navíc Palestina přišla o některá svá území, která obsadil Izrael. Palestinská vláda vládla z exilu, její pravomoci byly značně okleštěny a nebyla téměř vůbec akceschopná.

²⁴ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 109.

²⁵ Ibid, s. 116.

²⁶ Ibid, s. 130.

3. Organizace pro osvobození Palestiny

Během následujících let, která byla protkána neustálými válkami a mírovými jednáními, se na téma právního postavení Palestiny příliš nehovořilo. Západní břeh Jordánu pod správou Jordánska upadal. Došlo k poklesu počtu obyvatel Palestiny, veškerá průmyslová střediska se přesunula na východ od řeky Jordán, zastavily se investice do větších měst, ale především do východního Jeruzaléma. Jordánský král prohlásil všechny opoziční palestinské strany za ilegální, a ty musely proto pracovat v utajení.²⁷

Významnějším milníkem se stal až rok 1967, kdy vypukla druhá izraelsko-arabská válka, během níž Izrael obsadil Pásmo Gazy i Západní břeh Jordánu. O slovo si však také řekla Organizace pro osvobození Palestiny v čele s Jásirem Arafatem. Otázka Palestiny se stala pravidelným tématem jednání Valného shromáždění OSN, které ji 22. listopadu 1974 přiznalo status pozorovatele. K tomuto statusu v roce 1998 pak navíc přibylo právo aktivně se účastnit zasedání a mezinárodních jednání.²⁸

Organizaci pro osvobození Palestiny se pod vedením Arafata podařilo navázat diplomatické vztahy s více než 60 státy po celém světě. V 80. letech pak měla Palestina za sebou daleko více diplomatických misí než Izrael.²⁹ Naopak opozici proti Palestincům nadále tvořili zástupci USA a Izraele, kteří odmítli Organizaci pro osvobození Palestiny uznat a jakkoli s jejími představiteli jednat.³⁰

²⁷ FRISCH, Hillel. *Countdown to statehood Palestinian state formation in the West Bank and Gaza*. Albany: State University of New York Press, 1998, ISBN 0585076170, s. 29.

²⁸ UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 24.

²⁹ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 134.

³⁰ Ibid, s. 148.

3.1. První intifáda a vyhlášení nezávislosti Palestiny

Během války byla Palestina pod vojenskou správou Izraele. Mnoho Palestinců bylo vyhnáno ze svých domovů, které zanedlouho obsadili Židé. V této době začala také výstavba nových židovských osad na zabraném území, což se v budoucnu ukáže jako neřešitelný problém.³¹

V prosinci roku 1987 propukly v Pásmu Gazy a na Západním břehu Jordánu spontánní povstání a demonstrace známé jako intifáda. Veškeré muslimské obyvatelstvo začalo demonstrovat za nezávislost Palestiny. Během těchto protestů bylo zabito přes 1000 Palestinců a desetitisíce byly zraněny, uvězněny nebo deportovány. Izraelská armáda, ve snaze potlačit toto povstání, ničila domy, školy a veřejné budovy, za což byla Radou bezpečnosti několikrát obviněna z porušování základních lidských práv. Palestinská ekonomika utrpěla krutou ránu.³²

V roce 1988 se jordánský král vzdal vlády nad Západním břehem Jordánu a předal moc Organizaci pro osvobození Palestiny, kterou uznal jako legitimní vládu. Palestinská národní rada jakožto zákonodárny orgán Organizace, která působila v exilu, pak 15. listopadu 1988 vyhlásila na zasedání v Alžírsku nezávislý Stát Palestina s hlavním městem Jeruzalém. Toto prohlášení, jež respektovalo rezoluci 181 přijatou v roce 1947, potvrdil na Valném shromáždění OSN taktéž Jásir Arafat.³³

Zmiňovanou deklaraci přijalo do roku 1989 téměř 100 států, mezi nimiž nechyběl např. Svaz sovětských socialistických republik. Začalo docházet k navazování nových diplomatických vztahů, zřizování ambasad, uzavírání bilaterálních dohod. Záhy poté přijala OSN Rezoluci 43/177, kterou tuto Deklaraci uznala za legitimní a udělila status pozorovatele nyní již samotné Palestině namísto Organizace pro osvobození Palestiny.³⁴

³¹ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 136.

³² UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 28.

³³ Ibid, s. 29.

³⁴ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 158.

Na počátku devadesátých let začali Palestinci poprvé v historii získávat propagandistickou převahu. Zatímco doposud práci s veřejností lépe ovládali zástupci sionistického hnutí, začaly se touto dobou pomalu karty obracet ve prospěch Palestinců.³⁵

Arabské povstání však pokračovalo i nadále, a to až do roku 1993, kdy byly uzavřeny mírové dohody z Osla. Ty budu v této práci analyzovat až později. Rok na to se Jásir Arafat navrátil na území Palestinské autonomie. Zde se v roce 1996 konaly volby, v nichž Arafat zvítězil a stal se prezidentem.³⁶

Mírová jednání z Osla taktéž poukázala na bídny stav palestinské ekonomiky, která se bez podpory ostatních států nebyla schopna postavit na vlastní nohy. V průběhu první intifády zakázala izraelská vláda v důsledku teroristických útoků na židovské obyvatelstvo zaměstnávat Palestince. Takřka přes noc ztratila více jak 1/3 zaměstnaných Palestinců svou práci.³⁷ Organizaci pro osvobození Palestiny přestal v této době také sponzorovat Sovětský svaz, který se musel soustředit na politickou situaci uvnitř své vlastní země. Nehledě na to, že se Palestina během války v Zálivu postavila na stranu Iráku a tím si znepřátelila další dva sponzory – Kuvajt a Saudskou Arábii.³⁸

V roce 1993 muselo tedy více než 40 zemí světa reagovat na tuto krizi a schválit finanční plán na pomoc Palestině, a to ve výši 2,4 miliardy dolarů.³⁹

Jak se však ukáže později, tak křehké příměří uzavřené v Oslu nemělo dlouhého trvání, protože v roce 2000 vypukla druhá intifáda, která byla taktéž doprovázena četnými teroristickými útoky, oběťmi na životech a genocidou.⁴⁰

³⁵ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd. 1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 169.

³⁶ UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 33.

³⁷ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 119.

³⁸ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 156.

³⁹ UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 32.

⁴⁰ Ibid, s. 36.

4. Palestina v mezinárodních organizacích

V listopadu 1974 přijalo Valné shromáždění OSN rezoluci, která přiznala Palestincům status pozorovatele OSN, tudíž i nezcizitelné právo na sebeurčení. Mimo jiné začalo apelovat na ostatní státy, aby podpořily Palestince v boji za nezávislost, což manifestovalo také v roce 1980 Rezolucí ES-7/2, která zde o Palestině hovoří jako o budoucím nezávislém a svrchovaném státu.⁴¹

Valné shromáždění během této doby začalo působit na Radu bezpečnosti OSN, aby i ta začala jednat o přijetí Palestiny, což by znamenalo silnější ochranu pro její občany. Rada bezpečnosti měla dvě možnosti, jak Palestinu, resp. Organizaci pro osvobození Palestiny zapojit do jejího fungování, a to podle pravidla č. 37 nebo pravidla č. 39 Jednacího řádu Rady Bezpečnosti. Pravidlo č. 39 říká, že Rada může asistovat, či předávat informace osobě nebo subjektu, pouze týká-li se daná záležitost právě této konkrétní osoby. Podle tohoto pravidla by se však Palestina i nadále nemohla aktivně účastnit všech jednání, která se jí týkala. Druhá možnost postupu podle pravidla č. 37 by pak Palestincům umožnila aktivně se těchto rozprav účastnit, avšak bez možnosti hlasování. Toto pravidlo však bylo možné aplikovat pouze na státy. Po dlouhých rozpravách bylo pravidlo č. 37 nakonec na Palestinu aplikováno, a ta tehdy slavila velké vítězství.⁴²

Toto však nebyl jediný moment, kdy Valné shromáždění přiznalo implicitně Palestině status státu. V roce 1977 během plenárního zasedání chtěl zástupce Organizace pro osvobození Palestiny Farouk Kaddoumi veřejně zareagovat na proslov Moshe Dayana, představitele Izraele. Podle pravidla č. 73 Jednacího řádu Valného shromáždění OSN však může, po uzavření seznamu mluvčích, hovořit pouze představitel členského státu, kterého vyzve předseda. I přes protesty Izraelců a představitelů USA však tehdy předseda povolil reagovat také panu Kaddoumimu.⁴³

Na těchto rezolucích a příkladech je vidět, že se Valné shromáždění OSN již od počátku stavělo k vytvoření Státu Palestina spíše pozitivně.

⁴¹ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 147.

⁴² Ibid, s. 143.

⁴³ Ibid, s. 146.

4.1. Členství Palestiny v OSN

Aby stát získal členství v OSN, musí být, dle Charty OSN, nejprve navržen a doporučen Radou bezpečnosti a až poté musí projít tento návrh hlasováním na Valném shromáždění. Tento postup se pro Palestinu stal nepřekonatelným problémem, protože rozhodnutí Rady neustále vetují Spojené státy americké.⁴⁴

I přesto, že se sám Izrael v roce 1949 stal členem OSN, nechce to samé za podpory USA přiznat Palestině. Izraelští představitelé tvrdí, že jediný možný způsob vytvoření Státu Palestina je na základě přímých jednání mezi Izraelem a Palestinou, nikoliv na základě rezoluce OSN.⁴⁵

Mocné veto USA zapříčinilo, že Palestina v roce 2012 neusilovala o členství v OSN, ale pouze o status pozorovatelského státu. Moc dobře její představitelé věděli, že šance na získání tohoto „malého členství“ na hlasování Valného shromáždění jsou poměrně vysoké.⁴⁶

Když se pak 29. listopadu 2012 konalo zasedání Valného shromáždění, aby rozhodlo o změně statusu Palestiny v rámci OSN, byla nálada na straně Palestinců velmi optimistická. 138 států vyjádřilo svou podporu, pouhých 9 bylo proti a 41 států se tohoto hlasování nezúčastnilo. Tímto hlasováním OSN přijala Rezoluci 67/19, kterou změnila status Palestiny na nečlenský pozorovatelský stát a slovy Mahmuda Abbase vytvořila rodný list pro palestinský stát.⁴⁷

Na tomto místě je však vhodné se zamyslet, zdali opravdu můžeme tuto rezoluci brát jako akt zrození Státu Palestina. Pomoci nám může malý exkurz do historie. V minulosti

⁴⁴ YOFFIE, Adam G. *The Palestine problem: the search for statehood and the benefits of international law*. The Yale Journal of International Law, 2011, ISSN 0889-7743, s. 499.

⁴⁵ The Economist. *The war over statehood; Israel, Palestine and the UN*. The Economist, 2011, [online]. [Cit. 2.12.2015]. ISSN 00130613. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/893989932?accountid=14765>, s. 29.

⁴⁶ YOFFIE, Adam G. *The Palestine problem: the search for statehood and the benefits of international law*. The Yale Journal of International Law, 2011, ISSN 0889-7743, s. 503.

⁴⁷ VIDMAR, Jure. *Palestine and the Conceptual Problem of Implicit Statehood*. Chinese Journal of International Law, 2013, [online]. Poslední aktualizace 7.4.2013. [Cit. 19.11.2015]. ISSN 1540-1650. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/12/1/19.full.pdf+html>, s. 19.

se např. Běloruská SSR a Ukrajinská SSR také staly oficiálními členy OSN, a to i přesto, že byly stále brány jako součásti Sovětského svazu, nikoliv jako samostatné státy.⁴⁸

Dalším příkladem pak může být Socialistická federativní republika Jugoslávie. I přesto, že tento stát již dávno oficiálně neexistoval, byl po desetiletí členským státem OSN. Důvody byly zejména politické. Srbsko a Černá Hora, které existovaly již pod novým společným názvem Federativní republika Jugoslávie, nechtěly zejména během války ztratit výhody, které jim plynuly z členství v OSN, a tak se spokojily s tím, že v OSN budou stále vedeny jako Socialistická federativní republika Jugoslávie.⁴⁹

Nehledě na to, že Palestina se touto rezolucí nestala členem OSN, ale pouhým nečlenským pozorovatelským státem, tudíž nebyla porušena podmínka článku 4, kapitoly II Charty OSN, která říká že: *„Za členy Organizace spojených národů mohou být přijaty všechny ostatní mírumilovné státy, které přijmou závazky obsažené v této Chartě a podle úsudku Organizace jsou způsobilé a ochotné tyto závazky plnit.“*⁵⁰

V tomto, ale i v jiných situacích je tedy nutné rozlišovat hlasování o statusu určité entity uvnitř organizace a v mezinárodním právu. V budoucnu se může např. stát, že se Evropská unie stane členem OSN i přesto, že není státem de facto.⁵¹

4.2. Členství Palestiny ve Světové zdravotnické organizaci

Ihned poté, co se stal Jásir Arafat v roce 1989 exilovým prezidentem Palestiny, požádal WHO o členství v této organizaci, a to i přesto, že jako ve většině organizací, je povoleno pouze státům. Tento krok okamžitě zkritizovaly Spojené státy americké a zdůraznily, že pokud dojde k jejímu přijetí, odstřihne USA veškeré finanční toky do této organizace. Vzhledem k tomu, že většina projektů Světové zdravotnické organizace je sponzorována právě ze strany USA, představoval by tento krok ztrátu značné finanční podpory. Projednávání přihlášky Palestiny bylo tehdy odloženo na neurčito a i přesto, že v příštích

⁴⁸ VIDMAR, Jure. *Palestine and the Conceptual Problem of Implicit Statehood*. Chinese Journal of International Law, 2013, [online]. Poslední aktualizace 7.4.2013. [Cit. 19.11.2015]. ISSN 1540-1650. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/12/1/19.full.pdf+html>, s. 21.

⁴⁹ Ibid, s. 22.

⁵⁰ *Charta OSN*, kapitola II, článek 4.

⁵¹ VIDMAR, Jure. *Palestine and the Conceptual Problem of Implicit Statehood*. Chinese Journal of International Law, 2013, [online]. Poslední aktualizace 7.4.2013. [Cit. 19.11.2015]. ISSN 1540-1650. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/12/1/19.full.pdf+html>, s. 28.

letech ještě několikrát usilovala Palestina o její přezkoumání, nebylo nikdy tomuto požadavku vyhověno. Navíc se představitelé USA nechali několikrát slyšet, že přestanou finančně podporovat jakoukoliv organizaci, která přijme Palestinu za svého člena.⁵²

4.3. Palestina a UNESCO

Stejný odmítavý postoj zaujaly USA k členství Palestiny v UNESCO, kam palestinští představitelé poslali přihlášku dne 27. dubna 1989. Spojené státy americké, zakládající člen této organizace, sice nebyly v této době členem této organizace, nicméně uvažovaly o tom, že se k ní zase brzo připojí. Projednávání členství Palestiny bylo proto odloženo na neurčito.⁵³

Pokud není subjekt členským státem OSN, může se stát členským státem UNESCO pouze v případě, že ho navrhne výkonná rada a úspěšně projde hlasováním na Generální konferenci UNESCO. I přes všechny odmítavé postoje ze strany USA se 23. listopadu 2011 Palestině takto členství podařilo získat.⁵⁴ Hned vzápětí pak USA odmítly přispívat na aktivity UNESCO, a to tak přišlo zhruba o 60 z celkového rozpočtu 653 milionů dolarů, které mělo k dispozici na další dva roky svého fungování. Tou dobou odmítl přispívat také Izrael.⁵⁵

Bez ohledu na mezinárodní status Palestiny si myslím, že členství v UNESCO palestinským památkám a kulturnímu dědictví pomohlo. Na území Palestiny se nachází četné křesťanské, ale i arabské památky, které si bezpochyby mezinárodní ochranu a podporu zaslouží. Zejména v současné neklidné době, kdy na Blízkém východě dochází k demolicím a poškozování ceněných historických památek a budov.

⁵² QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 165.

⁵³ Ibid, s. 168.

⁵⁴ VIDMAR, Jure. *Palestine and the Conceptual Problem of Implicit Statehood*. Chinese Journal of International Law, 2013, [online]. Poslední aktualizace 7.4.2013. [Cit. 19.11.2015]. ISSN 1540-1650. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/12/1/19.full.pdf+html>, s. 32.

⁵⁵ SABEL, Robbie. *Palestine and UNESCO*. The Jerusalem Report, 2011. ISSN 07926049, s. 47.

4.4. Sport sbližuje aneb členství Palestiny ve sportovních organizacích

Palestina je členem Mezinárodní federace fotbalových asociací, a to od roku 1998. V současné době má FIFA 211 členů, což je více než má samotná OSN. Důvod je jednoduchý, pro členství ve federaci není nutný status státu.⁵⁶

Fotbal buduje integritu a zdravý nacionalismus. Palestina má takto možnost hrát proti ostatním státům včetně Izraele. Palestinci mohou rozvíjet vztahy s ostatními národy, zpívat si palestinskou hymnu a nosit oblečení s palestinskými znaky, které jsou pro budování národní hrdosti velice důležité.⁵⁷

Vzhledem k tomu, že palestinské území není kompaktní a dochází zde ke značnému omezení pohybu, mají občas palestínští fotbalisté problém s trénováním a přípravami na zápas. Již několikrát se v minulosti také stalo, že jim bylo zakázáno vycestovat či hrát turnaj v zahraničí.⁵⁸

Izrael také usiloval o to, aby mohl hostit ve spolupráci s Palestinou, Konfederační pohár FIFA v roce 2018. Tento návrh však nezískal dostatečnou podporu a bude ho nakonec hostit Ruská federace.⁵⁹

Palestina je též členem Mezinárodní basketbalové federace a má svůj vlastní olympijský výbor a tým, takže se může účastnit olympijských her. Na letos konaných olympijských hrách v Riu de Janeiru reprezentovali Palestinu převážně atleti a při úvodním ceremoniálu se mohli těšit značné podpoře ze strany arabských států, týmu uprchlíků, ale také států evropských.

⁵⁶ DUERR, Glen. *Playing for identity and independence: the issue of Palestinian statehood and the role of FIFA*. Soccer & Society, 2012, [online]. Poslední aktualizace 8.11.2012 [Cit. 15.1.2016]. ISSN 1466-0970. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14660970.2012.730768?journalCode=fsas20#.Vw-nFvmLTIU>, s. 653.

⁵⁷ Ibid, s. 654.

⁵⁸ Ibid, s. 660.

⁵⁹ Ibid, s. 663.

4.5. Mezinárodní trestní soud

Když vydala 21. ledna 2009 Palestina deklaraci, kterou se zavázala přijmout jurisdikci Mezinárodního trestního soudu, měla za cíl pouze jediné. Chtěla, aby tento soud prověřil a potrestal aktéry mezinárodních zločinů, ke kterým došlo během operace Lité olovo v Pásmu Gazy. Soud neměl žádné pochyby o tom, že k válečným zločinům docházelo, ale nebyl si jistý, jak postupovat v případě Palestiny, která nebyla v tu dobu členem OSN.⁶⁰

Hlavní žalobce Moreno Ocampo si proto nechal vypracovat od akademiků z celého světa několik analýz a zpráv, aby teprve po třech letech prohlásil, že nemá pravomoc k tomu rozhodnout, zda Palestina splňuje článek 12 (3) Římského statutu, či nikoliv. Tímto tedy nechal finální rozhodnutí na Valném shromáždění OSN a vysloužil si tak velikou kritiku ze strany arabských států, které se domnívaly, že Ocampo podlehl tlaku USA, a proto mu vydání jednoduchého prohlášení trvalo tři roky.⁶¹

I přesto, že v roce 2012 Valné shromáždění OSN na základě hlasování rozhodlo o tom, že udělí Palestině status nečlenského pozorovatelského státu a povolí mu tak přistoupit k Římskému statutu a přijmout jurisdikci Mezinárodního trestního soudu, je vyšetřování mezinárodních zločinů v Palestině stále na bodu mrazu. Nehledě na to, že Mezinárodní trestní soud vyšetřuje válečné zločiny pouze v případě, že se toho sám žalovaný stát vzdá. Zcela logicky se však Izrael tomuto vyšetřování věnuje.⁶²

Přístup k Mezinárodnímu trestnímu dvoru však Palestina využila ještě k jinému účelu. Žaluje totiž Izrael za jeho osady na Západním břehu Jordánu.⁶³ Takto chce Palestina posílit svou moc a pozici při vyjednávání proti Izraeli. I v tomto případě si však Mezinárodní trestní soud dává na čas a zdržuje předběžné posuzování. Důvod je zcela prostý - aby mohl soud rozhodnout, zda jsou osady na Západním břehu Jordánu ilegální, musel by nejdříve posoudit, zda území, na kterém k porušování práv dochází, opravdu patří Státu Palestina.⁶⁴ Tímto by se tedy Mezinárodní trestní soud postavil do pozice orgánu, který by měl určit hranice státu, o němž se vedou debaty a jednání, zda vůbec existuje. Palestina postupuje

⁶⁰ DUGARD, John. *Palestine and the International Criminal Court*. Journal of International Criminal Justice, 2013, [online]. [Cit. 21.11.2015]. ISSN 1478-1387. Dostupné z: <http://jicj.oxfordjournals.org/content/11/3/563.full.pdf+html>, s. 565.

⁶¹ Ibid, s. 566.

⁶² Ibid, s. 568.

⁶³ KONTOROVICH, Eugene. *Israel/Palestine — The ICC's Uncharted Territory*. Journal of International Criminal Justice, 2013, [online]. [Cit. 4.12.2015]. ISSN 1478-1387, s. 980.

⁶⁴ Ibid, s. 982.

velice chytře, protože si je vědoma toho, že u Mezinárodního trestního soudu a u Valného shromáždění OSN může získat to, po čem již několik desítek let touží.

Na tomto místě je také potřeba zmínit, jak tyto kauzy u Mezinárodního trestního dvora neuvěřitelně ovlivňují veřejné mínění všude ve světě. Zprávy z Pásma Gazy doplněné o obrázky mrtvých dětí na pláži zvedají protiizraelské vlny nesouhlasu. Mediální bitvu týkající se válečných zločinů Izrael prohrává a je si toho vědom. Senzacechtiví novináři denně posílají do světa útrpné fotky lidí z Palestiny a na Izrael je takto vyvíjen každým dnem větší a větší nátlak, aby uzavřel mír a uznal Palestinu jako stát.

4.6. Mezinárodní soudní dvůr

Vzhledem k tomu, že je Palestina členem UNESCO, může využívat služeb Mezinárodního soudního dvora, a to i bez toho, aby byla členem OSN. V článku č. 34 Statutu Dvora se však píše, že stranami ve sporech na Dvůr vznesených mohou být jen státy. Získává tedy Palestina takto další implicitní uznání?⁶⁵

Profesor Jure Vidmar, s jehož názory se ztotožňuji, se domnívá, že organizace určené pro státy by se v širším kontextu měly chápat tak, že se ze členství vylučují např. ostatní organizace či jednotlivci. Na druhou stranu by se neměly brát tak, že pokud do nich entita vstoupí, že se tím automaticky státem stává.⁶⁶ Je důležité zkoumat předměty ustanovujících smluv a cíle, které si kladou, spíše než to, pro koho jsou určeny. Nehledě na to, že u většiny těchto zakladatelských dokumentů mám spíše ten pocit, že zde byl použit pojem stát jednoduše proto, že zakládající členské státy nemohly přijít na jiný vhodnější výraz.

Mezinárodní právo nemůže být implicitní nebo založené na procesních postupech, jež jsou aplikovány při uzavírání mezinárodních smluv. Musí být jasné a jednoznačné. Nestačí pouze posadit Palestinu na Valném shromáždění OSN vedle ostatní členské státy a tvářit se, že je jeden z nich.⁶⁷ Je nutné vytvořit její stabilní základy, mezinárodní vztahy a silná společenství s ostatními státy a především s Izraelem, aby bylo možné dojít k jejímu finálnímu statusu.

⁶⁵ VIDMAR, Jure. *Palestine and the Conceptual Problem of Implicit Statehood*. Chinese Journal of International Law, 2013, [online]. Poslední aktualizace 7.4.2013. [Cit. 19.11.2015]. ISSN 1540-1650. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/12/1/19.full.pdf+html>, s. 36.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid, s. 39.

5. Mírové dohody z Osla a následný vývoj situace

Jak jsem se již ve své práci dříve zmínila, došlo dne 13. září 1993 v Bílém domě ve Washingtonu k uzavření mírové dohody mezi Izraelem a Palestinou.⁶⁸ Izraelský ministr Jicchak Rabin zde poprvé veřejně uznal Organizaci pro osvobození Palestiny za oficiálního zástupce Palestiny, a dokonce si potřásl rukou s Jásirem Arafatem. Za tyto výroky však sklídl od opozice kritiku a později se mu jeho propalestinská politika stala osudnou. V roce 1995 byl zavražděn izraelským extrémistou.⁶⁹

Mezi hlavní témata těchto několika kolových jednání patřilo rozdělení palestinského území. V roce 1994 Izrael slíbil, že se stáhne z Pásma Gazy a území Jericha a že postupně začne omezovat svou přítomnost na Západním břehu Jordánu. Takto se měla dostat hlavní průmyslová místa do rukou Palestinců, a to pod názvem Území A. Území B mělo zůstat pod společnou správou Izraelců i Palestinců a Území C, které tvořily především židovské zemědělské osady a vesnice, pak mělo nadále zůstat pod správou Izraele.⁷⁰ Více se těmito územím budu věnovat v praktické části této práce.

Témata jako jsou např. právo palestinských uprchlíků na návrat do svých původních domovů, hranice palestinského území, budoucnost židovských osad či územní rozdělení Jeruzaléma zde byla raději vynechána.⁷¹

Během mírových rozhovorů se strany dohodly na pětiletém přechodném období, na jehož konci mělo dojít k určení finálního statusu Palestiny. Izraelští vojáci se zanedlouho podle dohody stáhli z Pásma Gazy a 29. srpna 1994 byla podepsána bilaterální Dohoda o přípravách předání moci a odpovědnosti. Tímto dokumentem měla být na palestinskou samosprávu převedena moc v šesti oblastech: školství, kultura, zdravotnictví, sociální péči, přímém zdanění a turismu.⁷² Jak ve skutečnosti vypadá správa Palestiny, rozeberu v praktické části této práce.

⁶⁸ BOYLE, Francis A. *Palestine, Palestinians, and international law*. Atlanta, GA: Clarity Press, 2003, ISBN 093286337X, s. 122.

⁶⁹ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 174.

⁷⁰ Ibid, s. 175.

⁷¹ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 203.

⁷² Ibid, s. 211.

Po smrti Jicchaka Rabina však mírová jednání začala stagnovat, izraelské osady se začaly naopak rozrůstat, a tak rostla nevraživost mezi Palestinci a Izraelci. Izrael dál vetoval myšlenku Palestiny na samostatný stát a ostatní země pak začaly nabádat Palestinu, aby s vyhlášením nezávislosti počkala, protože se obávaly, že tento krok povede k otevřeným konfliktům a zrušení veškerých dosavadních dohod.⁷³ Izraelský ministr spravedlnosti Yossi Beilin tehdejší situaci vystihl naprosto přesně: „Stát Palestina nebude existovat do té doby, než ho Izrael sám za stát neuzná“.⁷⁴

Dalším marným pokusem o mír pak byla konference v Camp Davidu, která započala 11. července 2000 a trvala zhruba 14 dní. Zástupce Izraele Ehud Barak zde přišel s nabídkou vzniku nezávislého Státu Palestina, a to na území Pásma Gazy a na větší části Západního břehu Jordánu s hlavním městem ve východním Jeruzalémě. Stát by pak musel respektovat hranice z roku 1967 a všechny židovské osady na jeho území, což však již tehdy znamenalo asi 20,5 % rozlohy Západního břehu Jordánu.⁷⁵ Vzhledem k tomu, že si tehdy Izrael přál definitivní konec celého konfliktu a svou nabídku předložil velice suverénním způsobem, byla Jásirem Arafatem odmítnuta, a to bez jakéhokoliv protinávrhu.⁷⁶

Frustrace Arabů z neúspěšných jednání narůstala. Za této situace se navíc vůdce pravicové strany Likud Ariel Šaron rozhodl uspořádat provokativní návštěvu Chrámové hory.⁷⁷ Tato naprostá lhostejnost a nepokoje pak vygradovaly v další, v pořadí druhou intifádu.⁷⁸

Izrael během druhé intifády začal s výstavbou ochranných zdí a bariér, aby tím zabránil průniku teroristů z organizace Hamás na izraelské území. Tyto akce brali Palestinci jako nárokování si jejich území, na druhou stranu však nebyli sami schopni teroristy zastavit.⁷⁹

V roce 2005 byl po Jásiru Arafatovi zvolen prezidentem Palestiny Mahmúd Abbás. Ani ten však nebyl schopen porazit teroristickou organizaci Hamás, která se dostala v roce 2006 do čela vlády a v roce 2007 nelegálně obsadila celé Pásmo Gazy.⁸⁰

⁷³ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 185.

⁷⁴ Ibid, s. 188.

⁷⁵ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 215.

⁷⁶ Ibid, s. 216.

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 189.

⁷⁹ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 160.

Vůdce Hamásu Ismail Haniyeh tehdy odmítl jakékoliv mírové dohody s Izraelem, a tak do Pásma Gazy přestala proudit veškerá finanční a humanitární pomoc. Evropská unie a USA namísto toho začaly více finančně podporovat umírněnější stranu Fatah prezidenta Abbáse. Doufaly totiž, že se přívrženci Hamásu pod tlakem od této organizace odvrátí. Civilisté trpící v Pásmu bojkotem a špatnou ekonomickou situací však zanevřeli jak na Hamás, tak na Fatah. Tato bídná situace trvala až do roku 2008, kdy došlo k uzavření příměří a částečnému ukončení bojkotu Pásma Gazy.⁸¹

Neúspěch mírových jednání z Osla má jeden jediný závěr. Organizace pro osvobození Palestiny a představitelé Izraele sice jsou schopni vyjednat mírové dohody, nerovnost jejich postavení však způsobuje, že nedochází k jejich naplnění.⁸²

5.1. Fayyadův akční plán

Ministerský předseda Salam Fayyad v srpnu 2009 oficiálně vyhlásil 13. vládní program, jehož hlavním cílem bylo přejít z bilaterálního vyjednávání mezi Izraelem a Palestinou k vyjednávání multilaterálnímu. Jednostranné akce, které se již neměly opírat pouze o abstraktní práva, ale o faktické důkazy, měly v důsledku zvýšit tlak na mezinárodní společenství.⁸³

Fayyadův plán, stejně jako již dříve vypracovaný plán Arafatův, upozorňuje na korupci ve vládě a na to, jak je nutné změnit administrativu, správu a celkově politiku Palestiny. Navíc obsahuje konkrétní praktické popisy jednotlivých vládních institucí, legislativní postupy, management vládních financí, diplomatické vztahy, též obranu státu a jeho základní principy. Tento plán vidí Palestinu jako samostatný demokratický stát s hlavním městem v Jeruzalémě, kde jednu část tvoří Západní břeh Jordánu a druhou Pásmo Gazy. Fayyadův program, který získal podporu Evropské unie a k němuž byly USA tradičně velice zdrženlivé, počítal též s vybudováním mezinárodního letiště v blízkosti Mrtvého moře.⁸⁴

⁸⁰ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 161.

⁸¹ Ibid, s. 162.

⁸² SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 218.

⁸³ BRÖNING, Michael. *The politics of change in Palestine: state-building and non-violent resistance*. New York: Pluto Press, 2011, ISBN 9781849645829, s. 100.

⁸⁴ Ibid, s. 103.

Izraeli se některé body programu příliš nezamlouvaly. Nesouhlasil například s tím, že by měla být Palestina vyhlášena jako samostatný stát na základě hlasování na půdě OSN a též se mu nelíbil způsob, jakým palestínští představitelé chtěli ovládnout Území C, tedy území pod správou Izraele.⁸⁵ Na druhou stranu však podpořili Palestince v boji proti terorismu. Během Fayydy vlády byla bezpečnost prioritou. Investice plynuly do infrastruktury, do oblasti sociálního zabezpečení, na podporu exportu, ale především do obrany. Mezi lety 2007-2010 bylo pozatýkáno okolo 10 000 Palestinců, kteří se v minulosti dopustili válečných zločinů nebo byli součástí teroristických organizací. Začaly se likvidovat pouliční gangy, zřídily se policejní hlídky ve velkých městech a i přesto, že jejich zákroky nebyly vždy v souladu s lidskými právy, byly velice vítány.⁸⁶

Salam Fayyad se také pokoušel zlepšit situaci týkající se justice, zejména trestního práva. Byly postaveny nové soudy v Ramáláhu, Hebronu a Tulkaru, začaly se řešit staré soudní případy, palestínští soudci jezdili do Evropy na školení. Byl také zřízen Národní zdravotnický strategický plán, který měl za cíl stavbu nových klinik a lepší zdravotní péči, jež je v porovnání s Izraelem v Palestině na velmi špatné úrovni.⁸⁷

Pokrok byl znatelný. Mezinárodní instituce Palestině tleskaly. V prosinci 2008 přijala Rada bezpečnosti rezoluci, v níž vyzvala ostatní státy, aby podpořily Palestinu finančně, ale i politicky.⁸⁸ Světová banka ve svém hlášení z roku 2009 uvedla, že Palestina je na velice dobré cestě k získání statusu státu. I přes tato pozitivní slova se však palestinské vládě nedařilo udržet finanční nezávislost na ostatních státech. EU vyplácela výplatu palestinským vojákům, sponzorovala četná školení a dotovala státní správu napříč všemi sektory. Růst palestinské ekonomiky a celkově životní úrovně byl a stále je zásluhou především ostatních přátelených států.⁸⁹

Svou politikou si Fayyad vysloužil mezinárodní slávu. Vztahy s Izraelem se velice zlepšily a palestínští obyvatelé mohli po dlouhých letech znovu volně cestovat do Izraele. Mahmud Abbas v roce 2011 řekl, že pokud bude Palestina nyní uznána jako stát podle hranic z roku

⁸⁵ BRÖNING, Michael. *The politics of change in Palestine: state-building and non-violent resistance*. New York: Pluto Press, 2011, ISBN 9781849645829, s. 105.

⁸⁶ Ibid, s. 107.

⁸⁷ Ibid, s. 113.

⁸⁸ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 197.

⁸⁹ BRÖNING, Michael. *The politics of change in Palestine: state-building and non-violent resistance*. New York: Pluto Press, 2011, ISBN 9781849645829, s. 115.

1967, pak bude i nadále pod okupací, ale bude mít daleko větší možnosti tuto okupaci ukončit.⁹⁰

I přes mezinárodní ohlas se našli odpůrci Fayyadovy politiky. Radikální Palestinci si nedokázali představit, že by jejich stát měl vzniknout pouze na 10 % původního území a stále trvali na definitivním zničení Izraele.⁹¹ Nesouhlas ze strany radikálních Palestinců a částečný bojkot Izraele pak znamenaly, že i tyto reformy měly krátké trvání a nikdy nebyly dotaženy do zdárného konce.

⁹⁰ BBC Worldwide Limited. *Palestinian authority leader hopes „legal status“ to change after UN recognition*. BBC Monitoring Middle East, 2011. [online]. Poslední aktualizace 29.8.2011. [Cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/885551722?accountid=14765>.

⁹¹ BRÖNING, Michael. *The politics of change in Palestine: state-building and non-violent resistance*. New York: Pluto Press, 2011, ISBN 9781849645829, s. 121.

6. Palestina v mezinárodních vztazích

Jak jsem se již dříve v této práci zmínila, palestinská mezinárodní politika se v současné době orientuje na zlepšení vztahů a popularizaci Palestiny mezi ostatními státy, a to především státy evropskými.

Z dostupných informací, mezinárodních jednání a celkově ze situace v Izraeli není těžké vytušit, jak se ke statusu Palestiny staví USA. Izrael je židovský stát, a pokud se zeptáte jakéhokoliv Žida, bez ohledu na věk či národnost, jak dokázali Židé přežít hrůzy, které je po tisíciletí doprovázely, dostanete jednoslovnou odpověď – soudržnost. Udržování dobrých politických a obchodních vztahů a sounáležitost je u Židů na prvním místě. Vzhledem k tomu, že se na počátku 20. století z USA do Izraele mnoho vlivných Židů přestěhovalo a i v současnosti jich v USA mnoho žije, ba dokonce vykonává vysoké státní a finanční funkce, jsou vztahy mezi těmito státy téměř jasné. Izrael bude mít vždy ze strany USA maximální nejen finanční, ale také politickou podporu, a proto vztah USA a Palestiny bude vždy kopírovat vztah Izraele a Palestiny.

Velice podobně jako USA s Izraelem jsou na tom arabské a africké země s Palestinou. Liga arabských států již několik desítek let podporuje vznik samostatného Státu Palestina. V další kapitole bych se však chtěla soustředit především na vztahy mezi Evropskou unií a Palestinou a na diplomatické vztahy mezi Českou republikou a Palestinou.

6.1. Evropská unie a Palestina

Evropská unie se od počátku devadesátých let 20. století netají tím, že jejím cílem je vznik dvou vedle sebe fungujících, mírumilovných a nezávislých států – Palestiny a Izraele.⁹²

V roce 1997, zatímco trvaly neshody mezi Palestinou a Izraelem, uzavřela EU s OOP tarifní dohodu týkající se obchodu a spolupráce mezi Evropským společenstvím a Západní břehem Jordánu a Pásmem Gazy. Tato dohoda zabývající se především exportem a importem mohla být dle článku č. 133 Smlouvy o založení Evropského hospodářského

⁹² TOCCI, Nathalie. *The Widening Gap between Thetoric and Reality in EU Policy towards the Israeli-Palestinian Conflict*. CEPS Working Document, 2005, [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISBN 92-9079-545-X. Dostupné z: <https://www.ceps.eu>, s. 2.

společenství uzavřena jen mezi státy. Tehdy tedy došlo k prvnímu implicitnímu uznání Palestiny jako státu ze strany EU.⁹³

Zanedlouho poté v roce 1999 přijaly členské státy EU Berlínskou deklaraci, která se mj. zmiňuje o vzniku demokratického, mírumilovného a nezávislého Státu Palestina, který by fungoval vedle Izraele jako respektovaného partnera v daném regionu. V roce 2002 pak Deklarace ze Sevilly doplňuje tu berlínskou o představu, že by tento stát měl být vymezen hranicemi z roku 1967 s malými (díky izraelským osadám) modifikacemi.⁹⁴ V této době však v Izraeli probíhala druhá intifáda, a tak se evropští představitelé na zasedání Rady shodli na tom, že Stát Palestina může vzniknout, ale pouze na základě bilaterálního vyjednávání mezi Izraelem a Palestinou.⁹⁵

Je zapotřebí zmínit, že Evropská unie podporuje Palestinu převážně finančně. Tento aspekt rozeberu v této práci později. Na druhou stranu se EU také marně snaží již několik let rozběhnout palestinský vládní systém a samosprávu, protože si je vědoma toho, že pokud zanikne tato správa, zanikne jediný partner na vyjednávání a s ním i naděje na vznik samostatného státu. Hrozbou se staly především volby v roce 2006, kdy zvítězila ve volbách teroristická organizace Hamás.⁹⁶

Přestože měla Lisabonská smlouva ulehčit kooperaci mezi jednotlivými státy a sjednotit postup k palestinské otázce, existují mezi evropskými státy i nadále velice rozdílné názory. Uvnitř Evropské unie se totiž střetává několik odlišných kultur, každá země má jiný historický vývoj, a tím pádem i rozdílné vztahy s Izraelem a Palestinou. Přesto však Palestinu jako stát uznává její většina, což s sebou přináší dalekosáhlé důsledky.

⁹³ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 179.

⁹⁴ DE VASCONCELOS, Álvaro. *The European Union and the Palestinian Question*. ECSSR, 2005, [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISSN 16821238. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1541489094?accountid=17203>, s. 34.

⁹⁵ MARTINS OLIVEIRA, Bruno. *A Sense of Urgency: The EU, EU Member State and the Recognition of the Palestinian State*. Mediterranean Politics, 2015, [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISSN 1743-9418. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13629395.2015.1046268>, s. 283.

⁹⁶ TOCCI, Nathalie. *Firm in Rhetoric, Compromising in Reality: The EU in the Israeli–Palestinian Conflict*. The Editor of Ethnopolitics, 2009, [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISBN 10.1080. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249017856_Firm_in_Rhetoric_Compromising_in_Reality_The_EU_in_the_Israeli-Palestinian_Conflict, s. 394.

Má bezpochyby silnější mezinárodní právní ochranu, stává se členem stále více mezinárodních organizací a těší se větší popularitě.⁹⁷

Za další malé vítězství pro Palestinu lze považovat 17. prosinec 2014, kdy Evropský parlament přijal první rezoluci, která vyslovuje podporu vzniku samostatného Státu Palestina na základě mírových dohod s Izraelem.⁹⁸ Tato rezoluce už byla pouhým vyvrcholením událostí, které předcházely v samotných členských zemích EU. Na konci září 2014 uznalo oficiálně Švédsko, jako první členský stát EU, Palestinu samostatným státem, dále následováno Velkou Británií, Irskem, Španělskem, Francií a Portugalskem. I přesto, že je rezoluce Evropského parlamentu nezávazná a je podmíněna mírovými rozhovory s Izraelem, představuje pro Palestince další velkou naději.⁹⁹

Proč se však Evropské unii stále nedaří prosadit své zájmy a za její práci nejsou žádné, pomineme-li miliardové dotace, hmatatelné výsledky? Odpověď je jednoduchá. Evropské země i nadále upřednostňují dobré mezinárodní vztahy s ekonomicky vyspělým Izraelem. Spousta států je navíc velice sensitivní k anti-židovské otázce, kterou se dokáží izraelští diplomaté velice schopně ohánět a získávat tím evropskou podporu.¹⁰⁰

Pro Evropskou unii je velice důležitý klid, mír a ochrana lidských práv na tomto území, a proto nechce zbytečně rozdmýchat už tak napjatou situaci. A tak raději dál financuje ne vždy zcela demokratické instituce a palestinskou správu a doufá, že se z ní vyvinou v budoucnu fungující státní orgány. EU jednoduše převzala funkci ochránce lidských práv a kasičky, které stačí hrát druhé housle vedle USA. Jinými slovy se naoko snaží vypadat tak, že plní malé krůčky k tomu, aby se z Palestiny stát stal, ale zároveň dělá všechno pro to, aby tomu tak nebylo.¹⁰¹

Dne 23. června 2016 vystoupil prezident Mahmoud Abbas se svým proslovem na plenárním zasedání Evropského parlamentu, kde poděkoval EU za její štědré dary, ale především za to, že pomohla vytvořit zárodek Státu Palestina. Znovu také připomněl,

⁹⁷ MARTINS OLIVEIRA, Bruno. *A Sense of Urgency: The EU, EU Member State and the Recognition of the Palestinian State*. Mediterranean Politics, 2015, [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISSN 1743-9418. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13629395.2015.1046268>, s. 287.

⁹⁸ Ibid, s. 281.

⁹⁹ Ibid, s. 282.

¹⁰⁰ TOCCI, Nathalie. *Firm in Rhetoric, Compromising in Reality: The EU in the Israeli–Palestinian Conflict*. The Editor of Ethnopolitics, 2009, s. 387-401 [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISBN 10.1080. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249017856_Firm_in_Rhetoric_Compromising_in_Reality_The_EU_in_the_Israeli-Palestinian_Conflict, s. 397.

¹⁰¹ Ibid, s. 398.

že Palestina je země, která má své stálé obyvatelstvo, historii a identitu, ale také země, jež žije pod neúnosnou okupací ze strany Izraele, který odmítá spolupracovat a díky němuž stagnuje veškeré vyjednávání. Ve svém proslovu se také zmínil o tom, že palestinská správa souhlasila se vznikem státu na pouhých 22 % území, která jí byla přisouzena Rezolucí 181, a že je připravena vládnout a postarat se o technologický vývoj, přírodní zdroje, obyvatelstvo i zemědělství na palestinském území v případě, že se jí vrátí okupované Území C. Podle jeho slov je Palestina připravena na zrod státu podle hranic z roku 1967 s hlavním městem ve východním Jeruzalému a je si jistý tím, že jakmile vznikne samostatný stát, utiší se také teroristické útoky na tomto území. V závěru svého proslovu Mahmoud Abbas vyzval Izrael k trvalému míru a ukončení blokády Pásmu Gazy.

Otázkou však zůstává, co bude dál? Upustí EU od svého cíle vybudovat vedle sebe dva nezávislé státy a tím de facto uzná nelegální osady Izraelců na Palestinském území, nebo bude dál nečinně přihlížet a pokračovat v roli sponzora a pozorovatele?

6.2. Česká zahraniční politika vůči Palestině

Když jsem poprvé odcestovala do Izraele, velice mě překvapilo, že nás Izraelci vnímají jako silné politické zahraniční partnery. Tyto nadstandardní vztahy, které sice byly několikrát během sovětské nadvlády přerušeny, se vybudovaly především díky vojenské, finanční a politické podpoře, kterou poskytovala Československá republika. Izraeli již od jeho samotného vzniku a také během válek s arabskými zeměmi. Překvapivě také ČR jako jediná země EU nepodpořila návrh OSN na změnu statusu Palestiny na nečlenský pozorovatelský stát.

I přesto, že je v současné době česká zahraniční politika velice zpolitizována, lze říci, že prioritou pro Českou republiku stále zůstává udržení si dobrých vztahů s ekonomicky silným a demokratickým Izraelem. Současný prezident Miloš Zeman je známý svými radikálními a netolerantními názory vůči Palestině a podporuje též návrh přesunout českou ambasádu z Tel Avivu do Jeruzaléma. Tento krok by de facto znamenal uznání Jeruzaléma za hlavní město Izraele.¹⁰²

¹⁰² KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2013*. Vyd. 1. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014, ISBN 978-80-87558-19-5, s. 202.

Jeho výrok o přesunu ambasády v roce 2013 při návštěvě Izraele rozpoutal ohnivé debaty a odpor ze strany Arabů. Organizace islámské spolupráce označila Zemanův výrok za nebezpečný, porušující mezinárodní právo a podkopávající nezadatelná práva palestinského lidu. Stejně tak jeho výrok odsoudila Liga arabských států, Organizace pro osvobození Palestiny a hnutí Hamás.¹⁰³

Opačného názoru jsou pak ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek a bývalý ministr zahraniční Karel Schwarzenberg. Oba podporují vznik dvou samostatných států a kritizují výstavbu židovských osad na Západním břehu Jordánu.¹⁰⁴

Již od roku 1976 u nás působí zastupitelstvo Organizace pro osvobození Palestiny, kterému byl v roce 1983 udělen status diplomatické mise. V roce 1988 uznala Československá socialistická republika oficiální vyhlášení Státu Palestina a od té doby zde sídlí velvyslanec. Zatímco během komunistického režimu v Československu vztahy s Izraelem upadaly, vzkvétaly vztahy s Palestinou. Tehdejší prezident Jásir Arafat sám několikrát Československo navštívil. Po převratu však došlo k utlumení těchto vztahů. Během let 1997-2000 byly diplomatické vztahy s Palestinou udržovány pouze přes izraelský zastupitelský úřad v Tel Avivu. Tento systém velice vyhovoval Izraelcům, protože měli pod kontrolou veškeré informace, méně však již Palestincům. V roce 2000 byl na palestinském území v Ramalláhu zřízen zvláštní styčný úřad ČR při Palestinské národní správě a tato kuriozita odpadla.¹⁰⁵

*„Styčný úřad ČR při Palestinské národní samosprávě má podobnou náplň činnosti jako ambasáda, ale podle mírových dohod z roku 1993 se tak nemůže nazývat a velvyslanectvím v pravém slova smyslu také není. Česká republika tento úřad otevřela jako první ze zemí střední a východní Evropy. Takový krok výrazně pozvedl úroveň vzájemných vztahů.“*¹⁰⁶

Co se týče ekonomických vztahů, i zde se podobně jako u EU jedná spíše o jednostranné vztahy spočívající v poskytování finanční a rozvojové pomoci Palestině.¹⁰⁷

¹⁰³ KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2013*. Vyd. 1. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014, ISBN 978-80-87558-19-5, s. 205.

¹⁰⁴ Ibid, s. 204.

¹⁰⁵ BALÍK, Stanislav, PŠEJA, Pavel (ed.). *Zahraniční politika České republiky vůči zemím Blízkého Východu, Zakavkazska a Střední Asie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2001, ISBN 80-210-2740-1, s. 21.

¹⁰⁶ Ibid, s. 22.

¹⁰⁷ Ibid, s. 23.

V současné době sídlí v městské části Praha-Suchdol velvyslanectví Palestiny. Z webových stránek, které jsou v současné době v rekonstrukci, jsem se však nedozvěděla žádné bližší informace o jeho aktivitách.

7. Právo na sebeurčení a kritéria státnosti

Palestinci již od samého počátku honby za vznikem samostatného státu argumentují tím, že mají na základě tradice a mezinárodních dokumentů právo na sebeurčení. Je tedy zapotřebí zanalyzovat, co toto právo obnáší.

Právo na sebeurčení má své kořeny v nacionalismu a liberalismu a je to právo národa určit si svůj vlastní osud uvnitř státu. Každý národ má právo na své území, jazyk, vládu či náboženství. Toto právo se doposud objevilo v různých formách v několika mezinárodních deklaracích. Hlavním zastáncem této myšlenky byl americký prezident Woodrow Wilson.¹⁰⁸

Je obsaženo také v Chartě OSN, konkrétně v článku 1 a 2. Cílem OSN má být rozvoj přátelských vztahů mezi národy, založený na účtě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů.¹⁰⁹ V roce 1970 dokonce OSN vypracovalo Deklaraci zásad mezinárodního práva týkající se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy, jejímž cílem bylo umožnit koloniím samostatnou existenci. Tato deklarace uvádí, že všechny národy bez rozdílu mají právo svobodně rozhodnout o své politické existenci, o svém kulturním, politickém i hospodářském rozvoji. Dále zakládá povinnost pro všechny již existující státy uznat tyto národy jako svobodné státy a nezávislé subjekty mezinárodního práva. Jako pojistku proti nezákonné fragmentaci a destabilizaci světové společnosti však tato deklarace uvádí, že právo na sebeurčení je možné vyhradit pouze národům a nikoli menšinám, které sice mohou požadovat nejrůznější správní výhody, ale nikoli odtržení a vznik nového státu.¹¹⁰

Z výše zmíněného vyplývá, že obyvatelé Palestiny opravdu mají právo na sebeurčení. Je ale Palestina v současné době samostatným a svrchovaným státem? Abychom byli schopni odpovědět na tuto otázku, musíme si nejprve stát jako takový definovat.

¹⁰⁸ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 30.

¹⁰⁹ BOYLE, Francis A. *Palestine, Palestinians, and international law*. Atlanta, GA: Clarity Press, 2003, ISBN 093286337X, s. 49.

¹¹⁰ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 32.

7.1. Kritéria z Montevidea

V roce 1933 vznikla v Montevideu Konvence o právech a povinnostech států, kde jsou v článku 1 definované znaky, které by měl každý stát splňovat. I přesto, že tato konvence vznikla spíš za účelem omezit moc USA nad státy Latinské Ameriky než za účelem definovat státnost, nevznikl doposud žádný jiný mezinárodně uznávaný dokument, který by tuto definici obsahoval či rozšiřoval.¹¹¹

Podle Konvence by stát měl mít tyto následující předpoklady: stálé obyvatelstvo, vymezené státní území, státní moc a schopnost vstupovat do mezinárodních vztahů s ostatními státy. Poslední kritérium je velice diskutabilní a někteří experti na mezinárodní právo se domnívají, že státní subjektivita není podmínkou státnosti, ale jejím důsledkem.¹¹²

7.1.1. Obyvatelstvo Palestiny

Stálé obyvatelstvo je obyvatelstvo, které je spojováno trvale s daným kouskem země. Tento vágní a nekonkrétní termín však neznamena, že by stálé obyvatelstvo nemohlo cestovat za hranice státu. Mezinárodní právo neupravuje ani to, zda trvalé obyvatelstvo státu musí nutně tvořit národ a sdílet společné atributy jako např. jazyk, zvyky nebo kulturu.¹¹³

Stálé obyvatelstvo pak nelze vymezit ani podle počtu obyvatel. Na světě existují hustě obydlené státy jako je např. Čína či Indie, ale také mikrostáty typu Monaca či San Marina.¹¹⁴ Monaco má zhruba 5000 svých občanů, jeho zahraniční politiku a obranu zcela ovládá Francie, a přesto je bráno jako samostatný stát.¹¹⁵

Vzhledem k neúplným statistikám lze přesný počet Palestinců jen těžko určit. Do roku 2005 zhruba jen 40% z celkového počtu 10 000 000 obyvatel bydlelo na palestinském území, zbytek se nacházel v Izraeli, Jordánsku a Sýrii.¹¹⁶ O čem však nelze pochybovat,

¹¹¹ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 207.

¹¹² Ibid.

¹¹³ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 8.

¹¹⁴ Ibid, s. 9.

¹¹⁵ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 240.

¹¹⁶ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 158.

je hrdost a vytrvalost Palestinců. Arabové obecně žijí na tomto území již stovky let a i přes nepřízeň osudu, okupaci či život v exilu se hrdě hlásí k palestinskému občanství.

7.1.2. Definované státní území

Definované státní území znamená území, které lze fyzicky oddělit od okolních států. Tomuto účelu povětšinou slouží hranice, uvnitř kterých vykonává svou moc a kontrolu vláda daného státu. Přesto i dnes existují státy, které nemají pevně stanovené hranice, či státy, ohledně jejichž hranic panují rozepře.¹¹⁷

Po roce 1948 došlo k rozdělení Palestiny na dva územní celky – na Západní břeh Jordánu a Pásmo Gazy. Problému roztříštěnosti a okupace území bych se ráda věnovala v praktické části této práce, protože ho vnímám jako stěžejní. Nicméně již nyní musím zmínit fakt, že palestinská vláda nemá pod kontrolou celé své území a do dnešního dne neexistují fixní hranice státu.

Stejně tak jako mezinárodní právo neřeší počet obyvatel daného státu, neklade také žádné nároky na velikost, integritu či bohatství daného území.¹¹⁸ Území Západního břehu Jordánu a Pásmu Gazy mají dohromady rozlohu asi 6 335 km² a jen v OSN je více jak 30 států s daleko menší rozlohou.¹¹⁹

7.1.3. Vláda

Vláda je orgán, který zajišťuje chod země a který jedná o smlouvách s ostatními státy a uzavírá je. Je to základ, díky němuž je stát schopný kontrolovat svá území. Jak efektivní tato kontrola musí být, to už mezinárodní právo neupravuje.¹²⁰

V současné době existuje mnoho států se slabou vládou, která není schopna udržet kontrolu nad celým svým územím. Tím pak cloumá jeden konflikt za druhým. Tuto situaci zanalyzuji dále ve své práci, kde dokážu, že podobný scénář by čekal i Palestinu v případě, že by se zcela samostatným státem stala. Na druhou stranu v Demokratické republice

¹¹⁷ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 9.

¹¹⁸ Ibid, s. 10.

¹¹⁹ Ibid, s. 158.

¹²⁰ Ibid, s. 11.

Kongo, v Somálsku a dalších afrických zemích vláda také naprosto selhala a správa země závisí na místních velitelích. Nikdo přesto nepochybuje o jejich státnosti.¹²¹

Suverenita palestinské vlády je více než sporná. V mnoha věcech musí spolupracovat s vládou izraelskou a je až přespříliš závislá na pomoc zvenčí. Nehledě na dvojvládí, kdy jiná strana vládne v Pásmu Gazy a jiná na Západním břehu Jordánu. Ani závislost a nejednota vlády však nemůžou být překážkou pro vytvoření státu.¹²²

V posledních letech navíc společnost nahlíží na funkci vlády spíše z pohledu toho, jakým způsobem zachází se svým obyvatelstvem ve smyslu lidských práv než na to, jakým způsobem kontroluje dané území.¹²³

7.1.4. Státní suverenita

Státní suverenitu lze rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní můžeme chápat jako schopnost státu stanovit si nezávisle vlastní instituce a řídit jejich chod, stejně tak jako právo stanovit si vlastní zákony a zajistit si jejich vynutitelnost. Vnější suverenita je pak právo státu uzavírat volně vztahy s ostatními státy, entitami a organizacemi.¹²⁴

Vnější suverenita se však v dnešní době pozvolna vytrácí. Státy mezi sebou otevírají hranice, dochází k rozvolňování mezinárodního obchodu, existují nadnárodní zákony a trendem posledních let je také společná environmentální politika či zákony týkající se lidských práv.¹²⁵

I přesto, že má Palestina v mnoha zemích své diplomaty a ambasády, účastní se pravidelně Valného shromáždění OSN a uzavírá nadnárodní smlouvy, kontroluje její mezinárodní aktivitu z větší části Izrael. Palestina je zcela samostatná pouze ve vyjednávání o jejím statusu a finanční pomoci.¹²⁶

I v minulosti však byly uznány jako nezávislé státy území, která spravoval někdo jiný. Příkladem může být např. Bělorusko a Ukrajina v roce 1945, kdy se tyto státy staly členy

¹²¹ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 238.

¹²² Ibid, s. 216.

¹²³ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575523, s. 12.

¹²⁴ Ibid, s. 15.

¹²⁵ Ibid, s. 16.

¹²⁶ Ibid, s. 158.

OSN, a to i přesto, že nebyly zcela samostatné. SSSR tehdy spravovalo jejich obranu, zahraniční vztahy, finance, bankovníctví, dopravu i komunikaci.¹²⁷

Vhodná by byla také zmínka o ostrovních státech jako jsou Marshallovy ostrovy, Palau nebo Federativní státy Mikronésie, které byly dříve poručenským územím OSN a nyní se nacházejí ve volném společenství s USA. Přestože byly tyto státy uznány jako samostatné a spravují si většinu vnitřních záležitostí samy, jejich obrana a mezinárodní politika jsou stále pod správou USA.¹²⁸

Na příkladech v této kapitole jsem chtěla poukázat na to, že i velice malá území či území bez pevných hranic nebo s rozpadlým státním aparátem vystupují jako samostatné státy a že kritéria z Montevidea lze tedy brát jako návod, nikoliv však jako pravidlo k vytvoření nezávislého státu.

¹²⁷ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 236.

¹²⁸ Ibid, s. 241.

8. Závěrečné zhodnocení právního postavení Palestiny

V teoretické části této práce jsem zanalyzovala politický a mezinárodní vývoj, kterým si Palestina prošla od konce I. světové války až do současnosti. Rozebrala jsem významná jednání, na nichž se řešil její finální status, zanalyzovala jsem důležité mezinárodní smlouvy, které Palestina doposud uzavřela, zkoumala jsem její členství v jednotlivých nadnárodních organizacích a její vztahy s ostatními státy. Kriticky jsem zhodnotila jednotlivé politické procesy i palestinské vládní programy, které měly stát za zrodem samostatného státu.

Analýzou těchto jednotlivých událostí a dokumentů jsem pak došla k těmto závěrům:

Palestina si za svůj nejasný mezinárodní status může především sama. Netvrdím, že jí to Izrael nekomplikuje, na druhou stranu jsem přesvědčena o tom, že absence vlády a lídra, který by celou tuto situaci pro jednu vyřešil, je zásadní překážkou. Neschopnost a nejednotnost palestinské vlády ubližuje nejen okolním státům, ale především samotným Palestincům.

Bez mírových jednání s Izraelem se Palestina nezávislého státu nedočká. Je obdivuhodné, jakým způsobem Palestina získala příznivce a spojence po celém světě. Domnívám se však, že pokud na svou stranu nedostane i svého souseda, tak se nikdy státem nestane. Především by se měla přesunout jednání o statusu Palestiny z mezinárodního pole na půdu domácí. Je nutné podpořit mírová jednání mezi Izraelem a Palestinou. V případě, že by i přesto tyto země nespolupracovaly, mohly by třetí země přejít k donucovacím prostředkům ve formě blokád a bojkotů.

Palestinské obyvatelstvo má, dle mého názoru, právo na sebeurčení a na samostatný stát. Palestina má trvalé obyvatelstvo, území, vládu i diplomatické konexe. Co však postrádá, je schopnost dotáhnout věci do konce. Palestinští představitelé již v minulosti několikrát samostatný stát vyhlásili, lze však tyto deklarace brát vážně, když je ani oni sami vážně neberou?

Palestina je státem de facto, nikoliv však de jure. Neustále čeká na kolektivní uznání na poli OSN, kterému však brání, jak jsem se již výše zmínila, dohoda s Izraelem, resp. s USA.¹²⁹ Na druhou stranu, kde je řečeno, že území se stává státem až poté, co ho OSN uzná za svého člena?

Na Palestinu jsou v tomto směru kladeny zbytečně vysoké nároky. Na světě existují státy, které nesplňují kritéria z Montevidea ani z poloviny tak, jako Palestina. Několik států vzniklo dokonce během okupace, či pod správou jiného státu. Většina zemí s Palestinou implicitně počítá jako se státem a tak s ní i jedná, na druhou stranu se bojí ji explicitně uznat.

Nevznikla zde tedy pouze mediálně a světově atraktivní bublina, která palestinským vysokým představitelům nahrává do karet a navyšuje jejich bankovní účty, zatímco si západní země mnou ruce, že alespoň nějaký konflikt na Blízkém východě mají jakžtakž pod kontrolou?

V druhé části této diplomové práce bych se chtěla věnovat analýze toho, jak si v současné době Palestina vede a jak by vypadal Stát Palestina v případě, že by se mu nyní dostalo opravdové nezávislosti a samostatnosti. Chtěla bych především poukázat na to, jak hluboce jsou palestinská ekonomika, obchod, obrana, doprava a vláda závislé na pomoci sousedního Izraele a třetích států. Dále bych také chtěla dokázat, že bez souhlasného gesta Izraele by Stát Palestina sice mohl vzniknout, nikdy by však nemohl fungovat.

¹²⁹ GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, ISBN 9780230575552, s. 22.

PRAKTICKÁ ČÁST

9. Palestinské území

Jak jsem se již na samém počátku této diplomové práce zmínila, přijalo 29. listopadu 1947 Valné shromáždění OSN Rezoluci 181, podle které měly vzniknout dva nezávislé státy. Palestinské území mělo být takto rozděleno do osmi teritorií – tři čistě arabská (růžová barva na mapě níže) a tři čistě židovská teritoria (modrá barva na mapě). Tel Aviv byl v plánu navržen jako židovské město s arabskou enklávou v Jaffě a Jeruzalém se měl stát neutrálním územím pod správou OSN.¹³⁰

Obrázek 1: Plán rozdělení Palestiny z roku 1947

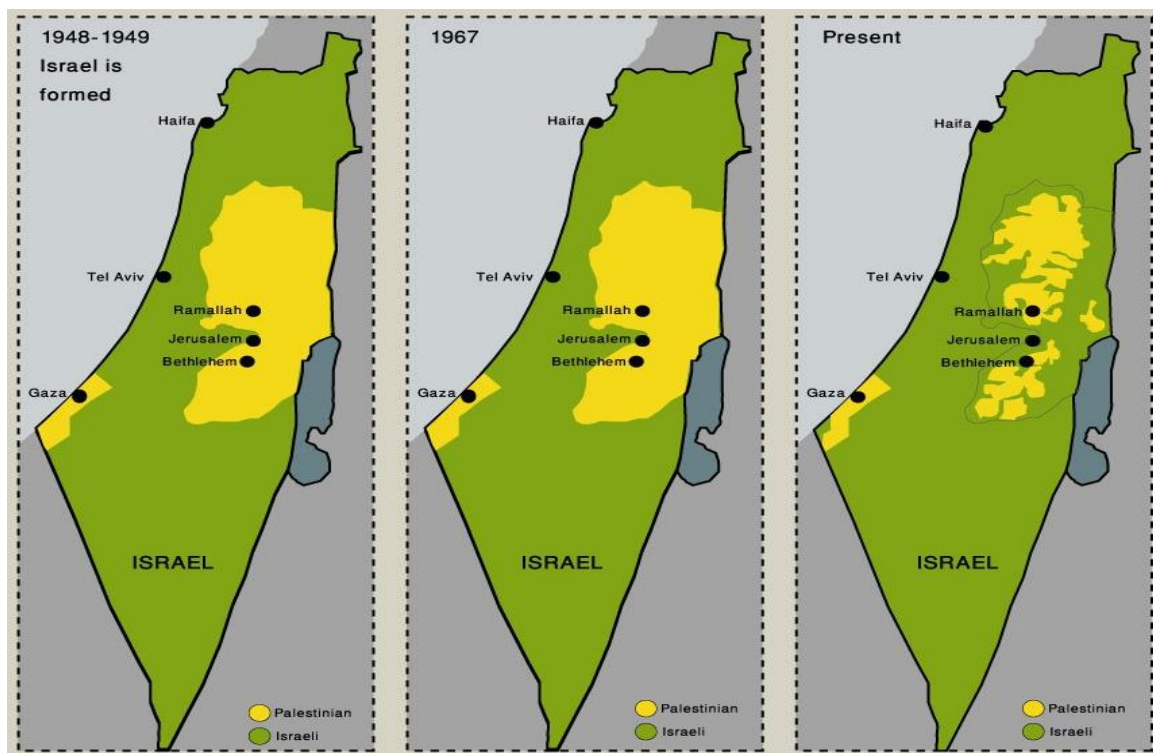

Zdroj: <http://www.religion-science-peace.org/2014/06/15/the-borders-of-israel-and-palestine/>.

¹³⁰ UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, ISBN 9781435694323, s. 7.

K tomuto rozdělení území však nikdy nedošlo a po první izraelsko-palestinské válce v roce 1949 vypadala situace tak, jak je znázorněna na následujícím obrázku úplně vlevo. Zde je Izrael vyobrazen zelenou barvou a palestinské území barvou žlutou. Situace po šestidenní válce v roce 1967 je poté znázorněna na obrázku uprostřed. Na mapě úplně vpravo je znázorněn stav z roku 2012.

Obrázek 2: Vývoj palestinského území mezi roky 1948-2012

Zdroj: http://dmop.pt/wp-content/uploads/2015/04/israel-palestine_map_19225_2469.jpg.

9.1. Nelegální židovské osady

Jak je názorně vidět v předešlé kapitole, přišla Palestina během několika desítek let o většinu svého území. I přesto, že Izrael zvolil pro toto území politicky korektní termín „sporné“ území, z mezinárodního práva jasně vyplývá, že jde o území okupované. Na tomto teritoriu systematicky a dlouhodobě dochází k porušování Čtvrté Ženevské úmluvy, a to zejména článku č. 49, když sem Izrael deportuje a přesouvá část svého vlastního obyvatelstva.¹³¹

Na Západním břehu Jordánu dnes a denně vznikají nelegální židovské osady a vojenská cvičiště lemované vysokými zdmi, které stráž a chrání izraelská armáda. I přesto, že jsou tyto vesnice místy častých civilních střetů, nepřinutí situace ortodoxní Židy stáhnout se za hranice vlastního státu. Bydlení v těchto osadách je totiž v poměru k bydlení v izraelských městech velice laciné, a proto se Židé z důvodu nižších životních nákladů ochotně vzdávají vlastního komfortu a bezpečí. Nevadí jim ani časté osobní prohlídky či cestování v obrněných automobilech.

Komu však tato situace naprosto nevyhovuje, jsou Palestinci. Ti jsou často vysídlováni ze svých domovů, šikanováni na cestách do práce či za svými příbuznými. Izraelci totiž vystavěli na těchto okupovaných územích i vlastní infrastrukturu, kterou však Palestinci využívat nemohou, případně ji mohou používat pouze velice omezeně. Tím se však Palestincům značně omezila volnost cestování, protože musí pravidelně projíždět přes kontrolní stanoviště nebo se vyhýbat izraelským dálnicím. Stížnosti Palestinců proti těmto opatřením argumentuje Izrael již tradičně nutností zajistit bezpečnost vlastního obyvatelstva. V minulosti totiž palestínští radikálové házeli kameny na projíždějící izraelské automobily a způsobili tím mnoho vážných nehod.

¹³¹ SOLOMON, Solon. *Occupied not: the question of Gaza's legal status after the Israeli disengagement*. Cardozo Journal of International & Comparative Law, Wntr, 2011 [online]. Poslední aktualizace 5.11.2011. [Cit. 25.10.2015]. ISSN 1069-3181. Dostupné z <http://heinonline.org/HOL/Page?public=false&handle=hein.journals/cjic19&id=61>, str. 60.

9.2. Pásmo Gazy

Palestinské území však není tvořeno pouze Západním břehem Jordánu, ale také úzkým pruhem na západě Izraele, který je známý jako Pásmo Gazy. V září roku 2005 Izrael z tohoto území evakuoval všechny své obyvatele a po 38 letech opustila toto místo i izraelská armáda, jež si však ponechala kontrolu nad námořním a vzdušným prostorem a nad hranicemi.¹³²

Právní status Pásma Gazy je další hybrid a hluché místo v mezinárodním právu, které je zapotřebí vyplnit. Na jednu stranu Pásmo Gazy suverénně nekontroluje své vnější hranice, mezinárodní obchody a cestování určitých osob podléhá velice přísné izraelské kontrole, na stranu druhou se však představitelé místní vlády účastní mezinárodních jednání a konferencí.¹³³

Pásmo Gazy zabírá území o rozloze zhruba 360 km² a je to jedno z nejhustěji obydlených oblastí na světě. V roce 2005 zde žilo více jak 1,4 milionů Palestinců a zhruba 8000 Izraelců, kteří před svým odchodem kontrolovali 25 % celého území a 40 % tamní zemědělské půdy.¹³⁴ I toto území je pak lemováno zdmi, ploty či je od zbytku světa odděleno příkopy. Tato separace má za důsledek vznik nelegálních podzemních tunelů, ve kterých pašeráci přenášejí potraviny, léky, ale také velice nebezpečné zbraně.¹³⁵

Cílem této kapitoly je poukázat na nekompaktnost palestinského území. Pásmo Gazy je od Západního břehu Jordánu a ostatních arabských enkláv prakticky odděleno. Neexistují zde žádné přímé vlakové spoje, dálnice či letadlová doprava. Cesta palestinského občana z jedné části území na druhé se stává díky pravidelným kontrolám a zdím téměř noční můrou. Zde vyvstává otázka, jak by v případě vzniku samostatného Státu Palestina vypadaly pevně stanovené hranice. Sever a jih Západního břehu Jordánu spolu s Pásmem Gazy by byly obehnány zdmi, které by sem tam přerušily židovské osady?

¹³² SOLOMON, Solon. *Occupied not: the question of Gaza's legal status after the Israeli disengagement*. Cardozo Journal of International & Comparative Law, Wntr, 2011 [online]. Poslední aktualizace 5.11.2011. [Cit. 25.10.2015]. ISSN 1069-3181. Dostupné z <http://heinonline.org/HOL/Page?public=false&handle=hein.journals/cjic19&id=61>, str. 60.

¹³³ Ibid, s. 89.

¹³⁴ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 60.

¹³⁵ YAGHI, Aed. *Trapped in Gaza: Health of Palestinians under Israeli military occupation*. Palestinian Medical Relief Society. [online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.med.uio.no/helsam/english/research/global-governance-health/background-papers/militarization-palestine.pdf>, s. 10.

Domnívám se, že toto řešení by bylo velice nešťastné. Zprvu je tedy nutné, aby Izrael připustil fakt, že okupuje některá palestinská území, a aby začal vyjednávat o jejich přerozdělení. Je na čase přestat se této problematice vyhýbat a zahrnout ji mezi hlavní body mírových jednání. Klíčem k dohodě je změna izraelského veřejného mínění ve prospěch ukončení okupace a přiznání práva Palestinců na národní sebeurčení.¹³⁶

Na druhou stranu jsem zastánkyní toho názoru, že ani v případě navrácení území není model dvojstátí prakticky možné řešení. Ani za této situace totiž nebude Palestina zcela kompaktním územím, což by spolu s dalšími faktory, které budu dále analyzovat, značně komplikovalo její fungování.

9.3. Jeruzalém – hlavní město všech, ale zároveň nikoho

Za dob britského mandátu sídlil v Jeruzalémě vysoký komisař pro Palestinu. Jak jsem se již dříve zmínila, počítala Rezoluce Valného shromáždění OSN 181 s tím, že se z tohoto města stane město neutrální, s mezinárodním režimem. Po první izraelsko-palestinské válce však připadla část Jeruzaléma Izraeli a východní část skončila pod správou Jordánska. Po válce v roce 1967 Izrael východní Jeruzalém celý dobyl a anektoval.¹³⁷ Toto obsazení palestinské půdy a vyvlastnění arabských domů vyvolalo vlnu kritiky od všech mocností světa a především ze strany Rady bezpečnosti.¹³⁸

V roce 1980 navíc Izrael přijal tzv. Jeruzalémský zákon, který označil Jeruzalém za sjednocené hlavní město Izraele.¹³⁹ Rada bezpečnosti tento zákon vzala jako provokaci a hrubé porušení mezinárodního práva. Rezolucí 478 pak vyzvala všechny země, které měly do této doby v Jeruzalémě svoje ambasády, aby je zřídily mimo město a tím ukázaly svůj odmítavý postoj k tomuto zákonu.¹⁴⁰ V současné době se tedy většina ambasad nachází v Tel Avivu.

¹³⁶ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 282.

¹³⁷ Ibid, s. 258.

¹³⁸ Ibid, s. 259.

¹³⁹ ZANK, Michael. *The Jerusalem Basic Law (1980) and the Jerusalem Embassy Act (1995): A Comparative Investigation of Israeli and US Legislation on the Status of Jerusalem*, 2016, [online]. Poslední aktualizace 26.8.2016. [Cit. 14.09.2016]. ISSN 10849513. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1814172518?accountid=17203>, s. 21.

¹⁴⁰ Ibid, s. 22.

Od roku 1917 bylo předloženo více jak 40 plánů na rozdělení Jeruzaléma.¹⁴¹ V současné době se však tato otázka odkládá až na samotný konec mírových procesů mezi Izraelem a Palestinou.¹⁴² Dle mého názoru je důvod následující: i přesto, že je Jeruzalém domovem tří hlavních světových náboženství, která mezi sebou často bojují, jsou jeho obyvatelé velice úzce propojeni, což činí ze spravedlivého a poklidného rozdělení města nereálnou situaci.

Ba naopak je zapotřebí dokonale sjednotit obranu a správu celého města. Výjimkou by mohla zůstat pouze správa náboženských památek, o které by se i nadále staraly jednotlivé židovské, křesťanské či arabské komunity.¹⁴³ Je také nutné odbourat diskriminaci, která je v tomto městě na první pohled velmi znatelná. Většina dotací na místní rozvoj jde totiž do rukou židovského obyvatelstva, a palestinské území bývá často opomíjeno. I ve východním Jeruzalémě jsou pak stejně jako na Západním břehu Jordánu konfiskována arabská území, kde vznikají nelegální židovská sídliště. Palestinci též nemají žádné mezinárodní letiště, i když by to jeruzalémské lehce posloužilo oběma národům.

Bezpečné soužití Arabů s Židy a křesťany v Jeruzalémě je definitivně během na dlouhou trať, a to zejména díky častým teroristickým útokům a násilí na civilistech. I přesto se však domnívám, že je scénář koexistence daleko reálnější, než jejich separace.

¹⁴¹ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 236.

¹⁴² Ibid, s. 260.

¹⁴³ HELLER, Mark A. *A Palestinian state: the implications for Israel*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1983, ISBN 0674652215, s. 122.

10. Občané Palestiny

Dle informací z palestinského statistického úřadu žije v současné době na palestinském území 4 816 503 obyvatel. Z tohoto počtu žije 2 935 368 Palestinců na Západním břehu Jordánu a zbytek čítající 1 881 135 osob se tísní v Pásmu Gazy, kde je hustota obyvatel jen stěží uvěřitelných 5 154 obyvatel/km².¹⁴⁴ Přesná statistická data o Palestincích žijících mimo území Palestiny nejsou k dispozici.

Porodnost v Palestině již několik let stále roste, pro přehled mezi roky 2011-2013 připadalo 4,1 porodů na jednu ženu.¹⁴⁵ Tento fakt netěší převážně radikální sionistická hnutí v Izraeli, která se bojí toho, že za pár let populace Palestinců značně přechíslí tu židovskou.

10.1. Občanská práva Palestinců

Obyvatelé Palestiny vlastní občanské průkazy a v případě, že chtějí vycestovat, mají právo zažádat si o pas. Od roku 2009 vydává palestinská správa elektronické pasy, které by měla uznávat většina států světa. Spojené státy americké dokonce vydaly prohlášení, že palestinské pasy splňují kritéria k získání amerických víz.¹⁴⁶ Přestože formálně Palestinci splňují podmínky pro volné cestování, realita je často úplně odlišná. Jak jsem se již dříve zmínila, mají obyvatelé Palestiny velice komplikovaný pohyb přes samotný Izrael. Cesty do třetích zemí jsou pak ještě složitější. Pokaždé, když chtějí Palestinci vycestovat, jsou podrobováni důkladným izraelským výslechům, musí vyplňovat dlouhé dokumenty a dokládat finanční zajištění. Žádosti pak často nejsou i přes tyto zdlouhavé procedury schváleny.

Obstrukce s volným pohybem osob, ale i další každodenní komplikace a kontroly pak Palestince uvrhají do stále hlubších depresí a zklamání. Tato nálada pak tvoří živnou půdu pro teroristy a radikály. Na univerzitě v Tel Avivu jsem měla možnost osobně hovořit se studenty, kteří pocházeli z Palestiny. Jejich názor byl takový, že spíše

¹⁴⁴ Palestinian Central Bureau of Statistics. *Estimated Population in the Palestinian Territory Mid-Year by Governorate, 1997-2016* [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 19.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/gover_e.htm.

¹⁴⁵ Palestinian Central Bureau of Statistics. *Summary of Demographic Indicators in the Palestine by Region, 2015* [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 19.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/DEMO-2016-EEE.htm.

¹⁴⁶ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, ISBN 9780521151658, s. 212.

než po samostatném státu, touží Palestinci po rovných právech a po ukončení okupace. Palestinský národ je dle jejich slov doslova frustrovaný nerovnoprávností mezi nimi a Izraelci. Zatímco si izraelští obyvatelé užívají levného bydlení a krásné přírody na Území C, Palestinci pod jejich nadvládou trpí. Nemohou zde stavět nové domy, mají problém s přístupem k pitné vodě a nerostným surovinám, což vede k bídnému stavu jejich ekonomiky.

10.2. Uprchlíká otázka v Palestině

Ještě hůře než okupovaná palestinská území na tom však je, co se týče životní úrovně, Pásmo Gazy, kde jsou na většině území zcela nevyhovující životní podmínky. Dodávky teplé vody a elektřiny jsou zde velice omezené, sociální zabezpečení neexistuje a nezaměstnanost se zde pohybuje okolo 40 %.¹⁴⁷

V Pásmu Gazy se vyskytuje velké množství extrémně chudých lidí. Někteří z nich se stali oběťmi nefunkčního státního aparátu, některé z nich připravily o střechu nad hlavou války s Izraelem. V případě vzniku nezávislého Státu Palestina by tedy vyvstala další složitá otázka, a to otázka finanční či jiné kompenzace uprchlíkům, kteří přišli o své domovy a pozemky po roce 1948.¹⁴⁸ Nehledě na to, že velké množství palestinských uprchlíků se nachází v okolních arabských státech. O ně by se Palestina, pokud by se rozhodli vrátit, musela postarat také.

Upřímně si nedokáži ani představit, jak by se v případě vzniku dvou vedle sebe nezávislých států řešil přesun arabského obyvatelstva na území Palestiny a obráceně, přesun židovského obyvatelstva na území Izraele. Hlavně na Západním břehu Jordánu a ve velkých městech jako jsou Tel Aviv či Nazaret, kde jsou tyto dva národy velice úzce propojeny a promíchány, mi výměna pozemků a domů nepřípadá ani trochu reálná.

Jako východisko z této situace tedy nevidím vznik samostatného Státu Palestina, který by dle mého názoru naprosto ekonomicky a sociálně selhal, ale vznik konfederace spolu s Izraelem. Jen rovná práva, lepší životní úroveň a konec frustrace Palestinců

¹⁴⁷ Palestinian Central Bureau of Statistics. *Unemployment Rate of Persons Aged 15 Years and above in Palestine by Governorate and Sex*, 2015 [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 19.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/unemployment-2015-02e.htm.

¹⁴⁸ HELLER, Mark A. *A Palestinian state: the implications for Israel*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1983. ISBN 0674652215, s. 84.

pak může vést k vymýcení terorismu a uklidnění situace na Blízkém východě. I v případě konfederace by však jednotlivé národy měly mít právo vybrat si občanství, ke kterému se chtějí hlásit. Územní rozdělení by jim při výběru nemělo být překážkou.

11. Fungování veřejného sektoru a vlády v Palestině

V předešlé kapitole jsem se věnovala občanským právům Palestinců. Nyní bych přešla k analýze jednotlivých veřejných sektorů, které se těchto obyvatel bezprostředně dotýkají. Nejprve budu zkoumat současnou situaci v palestinské vládě a veřejné správě, poté budu analyzovat stěžejní oblasti veřejného sektoru, mezi než řadím především oblast vzdělání, zdravotnictví a soudnictví. Obraně a bezpečnosti věnuji na konci této práce samostatnou kapitolu.

11.1. Vládní krize a krize demokracie

Jásir Arafat vedl Palestince jako charismatický vůdce, prezident a respektovaný lídr více než 40 let. Po smrti Arafata nastoupil v roce 2005 na jeho místo Mahmúd Abbás, kterému se však od počátku jeho vlády nedaří získat takovou důvěru a podporu, jako měl jeho předchůdce.¹⁴⁹ Jeho vládu doprovází násilnosti, nedemokratické zacházení, ale především frustrace. Tyto všechny aspekty pak tvoří živnou půdu pro vznik teroristických organizací a přinášejí ještě větší podporu organizacím jako je Hamás.

Hamás je islámské hnutí odporu, které vzniklo v roce 1988.¹⁵⁰ Ve volbách v roce 2006 získalo 60.6 % křesel v Palestinské legislativní radě, a to především díky svému radikálnímu postoji vůči Izraeli.¹⁵¹ Toto hnutí tvrdě bojuje za vznik samostatného Státu Palestina a naprosto odmítá mírová jednání s Izraelem. Často je tato organizace spojována s teroristickými organizacemi, protože někteří její představitelé pořádají krvavé útoky na izraelské civilní obyvatelstvo.¹⁵²

Nikoho tedy nepřekvapil fakt, že když se dostal Hamás v roce 2006 k moci, omezily EU a další země veškerou finanční pomoc proudící do země. Tyto sankce však nepostihly

¹⁴⁹ ALBASOOS, Hani. *Crisis of Legitimacy in Palestine*. International Journal of Research in Business and Social Science, 2016, s. 121 - 136 [online]. Poslední aktualizace 20.5.2016. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://dx.doi.org/zdroje.vse.cz/10.20525/ijrbs.v5i3.246>, s. 126.

¹⁵⁰ SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 254.

¹⁵¹ ALBASOOS, Hani. *Crisis of Legitimacy in Palestine*. International Journal of Research in Business and Social Science, 2016, s. 121 - 136 [online]. Poslední aktualizace 20.5.2016. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://dx.doi.org/zdroje.vse.cz/10.20525/ijrbs.v5i3.246>, s. 127.

¹⁵² SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9, s. 254.

pouze hnutí Hamás, ale také Palestinskou národní správu pod vedením opoziční strany Fatáh prezidenta Mahmúda Abbáse.¹⁵³

Tyto volby také nesmiřitelně rozdělily palestinskou společnost. Neschopnost Mahmúda Abbáse sjednotit palestinský lid vyústila 14. června 2007 ve vojenské střety, které měly za důsledek absolutní ovládnutí Pásma Gazy skupinou Hamás. V tento den vzniklo dvojvládí, které panuje doposud a brzdí vznik samostatného Státu Palestina.¹⁵⁴

Palestinská národní správa pod vedením strany Fatáh spravuje Západní břeh Jordánu a hnutí Hamás Pásmo Gazy. To si dosadilo vlastní aparát, protože mnoho „státních“ zaměstnanců odmítlo od počátku pod touto vládou pracovat. Co mají však obě hnutí společné, je potlačování svobody slova a kruté zacházení s opozicí. Obě vlády jsou protkané korupcí a jejich práce je velice neefektivní.¹⁵⁵ Absence politických odborníků, zájmu mladých lidí o politiku a mezinárodní angažovanost vede k stále větší politické roztržitosti v Palestině. Problémem je pak také veřejná správa, která je naprosto nejednotná. Financování veřejných institucí se často vymyká kontrole, „státní“ zaměstnanci se bojí o svoje platy a občané Palestiny se setkávají na úřadech s diskriminací.¹⁵⁶

Do palestinské vlády pak samozřejmě zasahuje i Izrael, který kontroluje především politickou scénu na Západním břehu Jordánu. Jakékoliv nacionalistické programy jsou velice rychle detekovány a zakazovány.¹⁵⁷ Když došlo v roce 2007 ke vzniku dvojvládí, uvěznila izraelská armáda několik ministrů z hnutí Hamás, aby tím zajistila větší bezpečnost Izraele a oslabila legislativní proces Palestinské legislativní rady. Ta se však domluvila na tom, že vzhledem k těžkým válečným podmínkám bude možné přijímat zákony i přes telefon, a to i přesto, že toto rozhodnutí odporuje palestinské ústavě.¹⁵⁸

¹⁵³ ALBASOOS, Hani. *Crisis of Legitimacy in Palestine*. International Journal of Research in Business and Social Science, 2016, s. 121 - 136 [online]. Poslední aktualizace 20.5.2016. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz/10.20525/ijrbs.v5i3.246>, s. 127.

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ Ibid, s. 128.

¹⁵⁶ Ibid, s. 129.

¹⁵⁷ Ibid, s. 133.

¹⁵⁸ Ibid, s. 128.

Ústavě však v Palestině odporuje daleko víc věcí. Mandát prezidenta republiky a vlády tato ústava, která byla přijata v roce 2002, stanovuje na dobu 4 let.¹⁵⁹ Poslední prezidentské volby se však konaly v roce 2005, kdy zvítězil prezident Abbás, a poslední vládní volby se konaly v roce 2006 - s překvapivým vítězstvím hnutí Hamás. V prosinci 2014 mělo dojít k novým prezidentským volbám, které se však doposud, díky neshodám mezi opozičními hnutími a strachu z prohry současného prezidenta, nekonaly. S napětím však vývoj situace sleduje také Izrael, okolní arabské státy a mezinárodní veřejnost, protože se dle současných preferencí voličů může stát, že prezident Abbás svůj post neobhájí a do čela Palestiny se dostane zástupce strany Hamás.¹⁶⁰

Politická situace v Palestině se tedy dá označit za chaotickou, nedemokratickou, zkorumpovanou, bez jakýchkoliv vizí a cílů. Aby mohl vzniknout Stát Palestina, je zapotřebí nejprve sjednotit vládu a sní i veškeré obyvatelstvo. V jednotě je síla a bez té nikdy Palestinci samostatného státu nedosáhnou. Lídři jednotlivých stran musí přestat obhajovat pouze vlastní zájmy a začít místo toho více dbát o blaho civilistů. Palestina nutně potřebuje silného vůdce - prezidenta, kterého bude respektovat nejen vlastní obyvatelstvo, ale i vlády ostatních států.¹⁶¹

11.2. Systém soudnictví

Palestinská legislativní rada, která je volena palestinskými občany na okupovaném území, nemá na starosti pouze vnitřní záležitosti, veřejnou správu a oblast bezpečnosti, ale funguje také jako zákonodárný orgán. V roce 1997 tato rada schválila ústavu, která i přesto, že začala platit až v roce 2002, doposud představuje hlavní pramen práva v Palestině. Tato ústava mj. popisuje složitou vládní strukturu Palestiny, kterou odděluje na moc výkonnou a soudní.¹⁶²

¹⁵⁹ ALBASOOS, Hani. *Crisis of Legitimacy in Palestine*. International Journal of Research in Business and Social Science, 2016, s. 121 - 136 [online]. Poslední aktualizace 20.5.2016. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz/10.20525/ijrbs.v5i3.246>, s. 131.

¹⁶⁰ MELHEM, Ahmad. *What's delaying Palestinian elections?* Almonitor.[online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/01/hamas-fatah-palestinian-elections-postponement.html>.

¹⁶¹ ALBASOOS, Hani. *Crisis of Legitimacy in Palestine*. International Journal of Research in Business and Social Science, 2016, s. 121 - 136 [online]. Poslední aktualizace 20.5.2016. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz/10.20525/ijrbs.v5i3.246>, s. 133.

¹⁶² LAFEE, Wael. *Palestinian Law and the Formation of Regular Courts*. JURIST.[online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://www.jurist.org/datetime/2012/06/wael-lafee-palestine-judiciary.php>.

Palestinské právo je i dnes velice ovlivněno právem osmanským, britským, jordánským, egyptským a právem izraelským. Základní principy však přeci jen čerpá z islámského práva Šaría. V roce 2002 byl přijat Zákon o soudních orgánech, který stanovuje povinnosti jednotlivých palestinských soudů.

Všechny soudy v současné době spadají pod Nejvyšší soudní radu, jejímž úkolem je kontrola soudní moci a náprava křivd. V Palestině se soudy dělí na soudy smírčí, soudy prvního stupně, soudy odvolací a vrchní soudy.¹⁶³

Systém soudnictví je v Palestině na velmi špatné úrovni. Je zde nedostatek soudců a těm zbylým chybí kvalitní vzdělání. Mnoho zákonů, které přijme Palestinská legislativní rada, ve finále není implementováno a orgány či prezident tak často rozhodují mimo stanovené pravomoci.¹⁶⁴ V současné době navíc Palestina čelí problému porušování lidských práv. Ten podrobněji rozeberu v kapitole o bezpečnosti.

11.3. Vzdělání

Po válce v roce 1948 byl palestinský vzdělávací systém z větší části ovlivňován Egyptem v Pásmu Gazy a Jordánskem na Západním břehu Jordánu. Na palestinskou identitu se v té době téměř nemyslelo a většina školních osnov nebrala v úvahu ani palestinskou historii. Po šestidenní válce v roce 1967, kdy většinu území Palestiny obsadil Izrael, se tato situace vůbec nezměnila.¹⁶⁵

Zlom nastal až v roce 1994, kdy na základě Dohod z Osla vzniklo první čistě palestinské ministerstvo školství. Se zakládáním tohoto ministerstva a vzdělávacího systému pomáhalo především UNESCO. Koordinovalo výstavbu školních budov, jeho představitelé vytvářeli studijní osnovy a pořádali školení pro palestinské učitele. Vzhledem k nepřehledné situaci ve financování doporučilo UNESCO tomuto ministerstvu, aby vypracovalo plán, který by stanovil pravidla rozpočtování a zlepšil efektivnost vzdělávacích institucí. Finální verze

¹⁶³ LAFEE, Wael. *Palestinian Law and the Formation of Regular Courts*. JURIST.[online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://www.jurist.org/dataline/2012/06/wael-lafee-palestine-judiciary.php>.

¹⁶⁴ BOURIS, D., REIGELUTH, S. *Introducing the rule of law in security sector reform: European union policies in the palestinian territories*. Hague Journal on the Rule of Law, 2012, s. 176-193 [online]. Poslední aktualizace 24.10.2015. [Cit. 25.10.2016]. ISSN 18764045. Dostupné z: <http://search.proquest.com/zdroje.vse.cz/docview/940880453?accountid=17203>, s. 183.

¹⁶⁵ The Jerusalem Media and Communications Centre. *Education (Palestinian)* [online]. Palestine. Poslední aktualizace 2.3.2011. [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: <http://www.jmcc.org/fastfactspag.aspx?tname=64>.

tohoto plánu však nikdy nebyla schválena.¹⁶⁶ Od té doby pravidelně vznikají víceleté programy, které ale spíše než konkrétní kroky popisují pouhé vize.

Většinu škol v Palestině spravuje právě výše zmíněné ministerstvo školství. Tomu v roce 2016 přisoudilo ministerstvo financí zhruba 18 % z celkového rozpočtu.¹⁶⁷ V současné době funguje v Palestině 2856 škol, na nichž studovalo v roce 2015 zhruba 1 171 596 studentů.¹⁶⁸ Kromě „státních“ škol však v Palestině existují také školy soukromé. Ty jsou sponzorovány především soukromými organizacemi a charitami. V Pásmu Gazy pak působí školy pro uprchlíky, které spravuje Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě.¹⁶⁹ Špatné životní podmínky se zde samozřejmě odráží také ve školství. Základní školy fungují na dvousměnné bázi a studijní možnosti jsou velmi omezené. Blokády způsobují nedostatek školních potřeb a časté ozbrojené konflikty činí z běžného školního dne nebezpečnou a život ohrožující misi. I když studenti v uprchlických táborech získávají znalosti velmi komplikovaně, jsou informace v těchto školách v porovnání s informacemi z ostatních vzdělávacích středisek v Palestině na velmi vysoké úrovni. V roce 2011 navíc UNRWA započala inovativní program, který se snaží přizpůsobit vzdělání v Pásmu Gazy 21. století.¹⁷⁰

Co se týče vysokých škol v Palestině, nepřísluší mi soudit jejich kvalitu. Finanční situace Palestiny však napovídá tomu, že zdejší vysoké školy nemohou mít dostatek financí na výzkum a vývoj jako například jejich bohatší soused. V roce 2015 absolvovalo v Palestině vysokou školu více než 36 830 arabských studentů.¹⁷¹

Vzdělání a školské instituce obecně značně ovlivňují smýšlení mladých lidí, kteří budou během příštích desítek let utvářet podobu Palestiny. Je tedy v zájmu

¹⁶⁶ UNESCO. *Developing education in Palestine: a continuing Challenge*. [online]. [Cit. 20.9.2016]. Dostupné z: http://www.unesco.org/education/news_en/131101_palestine.shtml.

¹⁶⁷ The Ministry of Finance and Planning. *State of Palestine, Citizens Budget 2016* [online]. General Directorate of Budget. [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: <http://www.pmf.ps/documents/10192/654283/2016CitizensBudget.pdf/5afc9c78-5802-4899-8817-781f7496d341>.

¹⁶⁸ Palestinian Central Bureau of Statistics. *Selected Indicators for Education in Palestine*. [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 20.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/Educ_MI_E.htm.

¹⁶⁹ The Jerusalem Media and Communications Centre. *Education (Palestinian)* [online]. Palestine. Poslední aktualizace 2.3.2011. [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: <http://www.jmcc.org/fastfactspag.aspx?tname=64>.

¹⁷⁰ UNRWA. *Education* [online]. Palestinian Territory [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/what-we-do/education>.

¹⁷¹ Palestinian Central Bureau of Statistics. *Selected Indicators for Education in Palestine*. [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 20.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/Educ_MI_E.htm.

všech, aby se do vzdělání investovalo a aby se školský systém neustále inovoval. Vzdělávací systém v Palestině je však velice úzce napojen na palestinskou vládu, která je velice křehká, nekonzistentní a v určitých regionech velice radikální. Přestože se UNRWA snaží mladistvé v Pásmu Gazy vzdělávat v oblasti lidských práv a učí je morálním hodnotám, existují zde i na Západním břehu Jordánu školy, v nichž na stěnách jako vzor visí fotografie bombových sebevražedných atentátníků.

11.4. Úroveň palestinského zdravotnictví

Zdravotnický systém v Palestině je velice komplikovaný a nepřehledný. Většinu nemocnic a klinik vede ministerstvo zdravotnictví, pohotovosti v Pásmu Gazy pak spravuje UNRWA. Na Západním břehu Jordánu však existují i soukromé kliniky a součástí některých policejních služeb jsou malá zdravotnická střediska.¹⁷²

Stejně jako ostatní veřejné sektory je i zdravotnictví ovlivňováno okupací ze strany Izraele a neschopností vlastní vlády. Vybavenost palestinských nemocnic je doslova zoufalá a lékaři často na komplikovanější zákroky a vyšetření posílají pacienty do nemocnic izraelských. Zdravotnická péče v Izraeli je však velice drahá. Vzhledem k tomu, že pro mnohé Palestince je lékařská péče již v palestinských nemocnicích nadstandardem, nemohou si samozřejmě dovolit vyšetření v Izraeli.¹⁷³

Jak jsem se zmínila na počátku této kapitoly, většinu nemocnic v současné době spravuje ministerstvo zdravotnictví, lépe řečeno ministerstva – jedno sídlící v Pásmu Gazy a druhé sídlící na Západním břehu Jordánu. Koordinace mezi těmito institucemi je téměř nulová. Vzhledem k tomu, že je Pásmo Gazy velice závislé na dodávkách léčiv ze Západního břehu Jordánu, komplikuje značně tato nesouhra práci všem lékařům.¹⁷⁴

¹⁷² YAGHI, Aed. *Trapped in Gaza: Health of Palestinians under Israeli military occupation*. Palestinian Medical Relief Society. [online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.med.uio.no/helsam/english/research/global-governance-health/background-papers/militarization-palestine.pdf>, s. 8.

¹⁷³ SABELLA, A. R., KASHOU, R., OMRAN, O. (2015). *Assessing quality of management practices in palestinian hospitals*. International Journal of Organizational Analysis, 2015, s. 213-232. [online]. Poslední aktualizace 10.4.2015. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1679403853?accountid=17203>, s. 216.

¹⁷⁴ YAGHI, Aed. *Trapped in Gaza: Health of Palestinians under Israeli military occupation*. Palestinian Medical Relief Society. [online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.med.uio.no/helsam/english/research/global-governance-health/background-papers/militarization-palestine.pdf>, s. 12.

V palestinských nemocnicích však kromě léčiv chybí také dostatečně kvalifikovaný a zkušený personál. V roce 2013 připadalo na 10 000 pacientů pouhých 25 zdravotních sester. Pro srovnání - v zemích OECD jich na stejný počet připadá zhruba 87. Ani kapacita nemocnic není dostačující, nové se však nestaví, protože na ně není dostatek financí.¹⁷⁵

Nejhorší je pak tradičně situace v Pásmu Gazy, kde je zdraví obyvatel z větší části ovlivněno nedostatkem pitné vody, špatnými životními podmínkami a nedostatečnou zásobou léků. Až 95% vodních zdrojů v Pásmu Gazy je nevhodných pro konzumaci. Díky znečištěnému ovzduší a nefungujícímu odpadnímu systému má vysoké procento dětí a starých lidí respirační problémy a oslabenou imunitu. Špatná imunita u těchto osob způsobuje různé infekce. Ty se v přeplněných školách a domovech šíří velice rychle.¹⁷⁶

Většinu klinik v Pásmu Gazy spravuje UNRWA, již výkon práce velice komplikuje nedostatečná zásoba a kvalita léků. Místní kliniky jsou závislé na dodávkách léčiv ze Západního břehu Jordánu, Izraele a třetích zemí. Dodávky se však díky bloádě opoždují. Civilistům proto často nezbyvá než pašovat léky z Egypta v podzemních tunelech, kde jsou však podmínky pro transport a skladování žalostné.¹⁷⁷

¹⁷⁵ HAMIDI, S., NARCI, H. Ö., AKINCI, F., NACAKGEDIGI, O. *Examining health care spending trends over a decade: The palestinian case*. Eastern Mediterranean Health Journal, 2015, s. 861-870. [online]. Poslední aktualizace 13.5.2015. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://search.proquest.com/docview/1788314338?accountid=17203>, s. 862.

¹⁷⁶ WHO video. *How social factors determine health in Gaza*. [online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cDkcK-2nPoc&feature=youtu.be>.

¹⁷⁷ YAGHI, Aed. *Trapped in Gaza: Health of Palestinians under Israeli military occupation*. Palestinian Medical Relief Society. [online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.med.uio.no/helsam/english/research/global-governance-health/background-papers/militarization-palestine.pdf>, s. 10.

12. Hospodářská situace Palestiny

Palestinská ekonomika je malou otevřenou ekonomikou, která v roce 2015, jak můžeme vidět v tabulce níže, vykazovala nepatrný růst o 3,2 %. V důsledku nedostatečného růstu HDP pak nedokázala vytvořit potřebné množství pracovních míst pro demograficky silné populační ročníky vstupující na pracovní trh, což vedlo k poklesu HDP na osobu.¹⁷⁸

Tabulka 1: Základní makroekonomická data

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015
HDP v mld. USD	10,47	11,28	12,48	12,69	12,46
HDP na osobu USD	2665	2787	2709	2790	2661
Vývoj HDP v %	13,94	4,58	7,36	-0,2	3,2
Inflace v %	2,88	2,78	1,73	1,2	1
Nezaměstnanost v %	20,9	23	23,4	26,9	27

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

Jak můžeme dále z tabulky makroekonomických dat vyčíst, byla míra nezaměstnanosti v Palestině v roce 2015 okolo 27 % a vykazovala růstovou tendenci. Tento nepříznivý vývoj má na svědomí především špatná situace v Pásmu Gazy, kde je nezaměstnanost enormních 38,4 %.¹⁷⁹ I přesto, že Izrael rok od roku zaměstnává více Palestinců a vydává jim pracovní povolení, nedaří se tuto situaci zlepšit. Ba naopak, jak je znázorněno v tabulce níže, očekává se do budoucna ještě větší nárůst nezaměstnanosti a jen nepatrné zvýšení palestinského HDP.¹⁸⁰

Tabulka 2: Vývoj HDP a nezaměstnanosti

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020
HDP v mil. USD	13158	13364	13640	13997	13663
HDP per capita v USD	2732	2698	2677	2672	2536
Nezaměstnanost v %	28	29	29	30	30

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

¹⁷⁸ Oficiální portál pro podnikání a export. Palestina: *Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled*. [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Ibid.

12.1. Financování palestinské ekonomiky

Zdrojem veřejných financí, které již několik let administruje Palestinská národní správa, jsou z velké části zahraniční finanční dotace. I přesto, že Palestina vybírá daně a zprostředkovaně získává peníze ze cla, přispěli v roce 2015 zahraniční donoři (především USA a EU) do rozpočtu Palestinské národní správy částkou zhruba 804 mil. USD.¹⁸¹

„Přestože se vládě Palestinské národní správy daří navyšovat příjmovou stránku státního rozpočtu zejména zlepšeným výběrem daní a dávek a odolávat tlaku na silnější růst mandatorních výdajů, je pokračování trendu omezování finanční asistence ze strany donorů vážným ohrožením stability veřejných financí. Přímá rozpočtová podpora ze strany zahraničních donorů poklesla v roce 2015 o jednu třetinu a dostala se na nejnižší úroveň od roku 2008.“¹⁸²

V současném světě, kde dochází k propojování jednotlivých států a vytváření ekonomických unií, lze jen stěží najít stát, který by byl zcela soběstačný a ekonomicky nezávislý. Závislost Palestiny na finanční pomoci od ostatních států je však velice nestandardní a vysoká. V Pásmu Gazy a na Západním břehu Jordánu se z mezinárodních finančních prostředků sponzoruje téměř všechno – jídlo, vzdělávání, kultura, ale i zdravotnictví. Paradoxem však zůstává, že až 80 % z těchto zdrojů v závěru neputuje do palestinské ekonomiky, ale do té izraelské. Jak ukáží v další kapitole, Palestina si takto jednoduše živí svého okupanta.¹⁸³

¹⁸¹ Oficiální portál pro podnikání a export. Palestina: *Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled*. [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

¹⁸² Ibid.

¹⁸³ BEREKDAR, Mohanad. *Palestinian Aid Subverted and Diverted to the Israeli Economy: Why Donors Should Care*. This Week in Palestine, 2015, 98 s.

Z údajů uvedených v následující tabulce je patrná výše deficitu palestinského rozpočtu v posledních třech letech, zejména však prudký pokles zahraniční finanční pomoci Palestině v roce 2015.

Tabulka 1: Veřejné finance 2011-2015

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015
Čisté domácí příjmy v mld. USD	2,17	2,24	2,32	2,74	2,77
Provozní výdaje v mld. USD	2,95	3,05	3,69	4,06	4
Investiční výdaje v mil. USD	296	211	187	262	230
Zahraniční asistence v mil. USD	978	932	1 361	1230	804
Deficit rozpočtu v mil. USD	-	-	1568	1586	1459

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

12.2. Vliv Izraele na palestinskou ekonomiku

Palestinská ekonomika velice silně koreluje s výsledky mírových procesů mezi Palestinou a Izraelem.¹⁸⁴ Nejlépe toto tvrzení vystihuje situace v Pásmu Gazy, které je pod trvalým embargem ze strany Izraele. Současná hospodářská situace v Pásmu Gazy je velice tristní a stojí prakticky na třech pilířích. Palestinská národní správa se snaží vyplácet platy těm státním zaměstnancům, kteří zůstali vůči ní loajální. Mezinárodní organizace financují především školství a zdravotnictví. Zbytek obyvatelstva žije, lépe řečeno přežívá z peněz plynoucích z nelegálních obchodů, jež se uskutečňují v tunelech mezi Izraelem a Palestinou.¹⁸⁵

Izraeli se místo toho, aby cíleně likvidoval radikální teroristy ze skupiny Hamás, daří i přes mezinárodní odpor udržovat nadále embargo a plošně tak ubližovat obyvatelům Pásmu Gazy.¹⁸⁶

¹⁸⁴ Botta A, Vaggi G. *A Post-Keynesian Model of the Palestinian Economy: The Economics of an Investment-Constrained Economy*. Review Of Political Economy, 2012, s. 203-226 [online]. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0953-8259. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.zdroje.vse.cz/loi/crpe20>, s. 205.

¹⁸⁵ *The palestinian economy and future prospects: Interview with mohammad mustafa, head of the palestine investment fund*. University of California Press, 2010, s. 40-51 [online]. Poslední aktualizace 7.4.2015. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0377919X. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/749990811?accountid=17203>, s. 41.

¹⁸⁶ Ibid.

Izraelská nadvláda však nekomplikuje situaci pouze v Pásmu Gazy, ale na celém palestinském území. Palestina má přírodní suroviny, má také dostatek úrodné půdy, těží mramor, mohla by těžit minerály z Mrtvého moře či plyn z moře Středozemního. Izrael ji však systematicky brání v přístupu k těmto zdrojům a raději je využívá sám.¹⁸⁷

Vzhledem k tomu, že jsou Palestinci závislí na dodávce energie a pitné vody z Izraele, nejsou schopni, díky vysokým nákladům na energii, konkurovat cenám izraelských spotřebních výrobků. Většina těchto výrobků je proto do Palestiny importována.¹⁸⁸ Zhruba 70 % palestinského dovozu připadá právě na Izrael.¹⁸⁹ Efektivitu dovozu z třetích zemích pak dále značně komplikují smluvní ujednání mezi Izraelem a Palestinou, kdy cla a daně z importu pro Palestinskou samosprávu vybírá a přerozděluje Izrael. Tato komplikovaná ujednání pak mají za důsledek to, že v praxi zboží namísto do Palestiny putuje nejprve do Izraele. Palestina tak touto procedurou přichází o významné příjmy do rozpočtu.¹⁹⁰

Co se týče vývozu, i zde je situace velice podobná. Izraelská kontrolní stanoviště a nesourodost palestinského území omezují volný pohyb nejen osob, ale také zboží, což značně prodlužuje jakoukoliv jeho přepravu a zvyšuje speditérské náklady. Palestinské výrobky pak logicky nemohou konkurovat levnému zboží z Asie.¹⁹¹ Přestože má Palestina dobré vztahy s okolními arabskými státy, ani s nimi zahraniční obchod neprosperuje. Všechny hraniční přechody, kromě jednoho (přechod Rafáh na hranici s Egyptem) totiž kontroluje Izrael. Teoreticky by tedy palestinské výrobky mohly v těchto zemích uspět, prakticky však Palestina do Jordánska a Egypta vyváží jen velmi nízké procento svých výrobků a zboží. Pro představu: v roce 2010 z celkového exportu v hodnotě 3,5 miliardy amerických dolarů šly 2,8 miliardy do Izraele a pouze 35 milionů do Jordánska.¹⁹²

¹⁸⁷ BEREKDAR, Mohanad. *Palestinian Aid Subverted and Diverted to the Israeli Economy: Why Donors Should Care*. This Week in Palestine, 2015, s. 65.

¹⁸⁸ Ibid.

¹⁸⁹ Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Zahraniční obchod* [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zahranicni-obchod-a-investice-18376.html>.

¹⁹⁰ Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled*. [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

¹⁹¹ Botta A, Vaggi G. *A Post-Keynesian Model of the Palestinian Economy: The Economics of an Investment-Constrained Economy*. Review Of Political Economy, 2012, s. 203-226 [online]. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0953-8259. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/zdroje.vse.cz/loi/crpe20>, s. 204.

¹⁹² *The palestinian economy and future prospects: Interview with mohammad mustafa, head of the palestine investment fund*. University of California Press, 2010, s. 40-51 [online]. Poslední aktualizace 7.4.2015. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0377919X. Dostupné z: <http://search.proquest.com/zdroje.vse.cz/docview/749990811?accountid=17203>, s. 44.

Nízký export je pak dalším důvodem vysoké nezaměstnanosti a stagnace palestinské ekonomiky.

Palestinci sami přirovnávají současný ekonomický vztah s Izraelem ke sklenici vody, nad kterou sedí dva lidé a hádají se o to, kdo vodu ve sklenici vypije. Zatímco jeden z ní pomalu usrkává, čerpá z ní energii a stává se silnějším, druhý nečinně přihlíží a doufá v příměří. Může se však stát, že se tato sklenice brzo zcela vyprázdní a nebude nad čím uzavírat kompromis.¹⁹³

12.3. Evropská unie jako obchodní partner, ale především sponzor

Jak jsem již analyzovala v teoretické části této práce, Palestina je velice závislá na finančních prostředcích, jež plynou z Evropské unie. Od roku 1994 do roku 2009 Evropská unie poslala na dotacích do Palestiny více jak 4,26 miliard EUR. Evropské zdroje pak financují především infrastrukturu, vzdělání, zdravotnictví a výstavbu rodinných domů. Mnoho projektů se též soustředí na podporu malých a středních podnikatelů.¹⁹⁴

Co se týče letošního roku, schválila Evropská komise na počátku března 2016 dotaci ve výši 252,5 milionů EUR. Většinu peněžních prostředků - 170,5 milionů přisoudila Evropská Komise Palestinské národní správě a zbytek připadl Úřadu OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě. O jeho činnosti jsem psala v kapitole věnované vzdělání.¹⁹⁵ Tato částka k datu 19. září 2016 narostla o dalších 38,6 milionů EUR. Ty Evropská komise poskytne Palestině ve snaze posilnit její vládu, její ekonomiku, ale také na ochranu východního Jeruzaléma, který se má stát v souladu s evropskou vizí hlavním městem Palestiny.¹⁹⁶

¹⁹³ BEREKDAR, Mohanad. *Palestinian Aid Subverted and Diverted to the Israeli Economy: Why Donors Should Care*. This Week in Palestine, 2015, s. 65.

¹⁹⁴ DE VASCONCELOS, Álvaro. *The European Union and the Palestinian Question*. ECSSR, 2005, s. 1-55 [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISSN 16821238. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1541489094?accountid=17203>, s. 17.

¹⁹⁵ EUROPEAN COMMISSION. *EU renews its support to Palestinian Authority and Palestinian refugees with a first 2016 assistance package totalling €252.5 million*. [online]. [Cit. 28.9.2016]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-464_en.htm.

¹⁹⁶ EUROPEAN COMMISSION. *New €38.6 million EU assistance package to benefit the Palestinian people*. [online]. [Cit. 28.9.2016]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3108_en.htm.

Evropská unie se kromě poskytování dotací snaží také podporovat obchod mezi Palestinou a evropskými státy. "Okupovaná palestinská území" jsou účastníkem Euro-středomořského partnerství a od roku 2004 Evropské sousedské politiky. Rámcem obchodních vztahů mezi EU a Palestinskými autonomními územími je Prozatímní asociační dohoda z roku 1997. Tato dohoda poskytuje bezcelní přístup (v rámci stanovených kvót) pro palestinské průmyslové produkty a některé zemědělské produkty na jednotný trh EU a stejné podmínky pro přístup produktů původem z EU na palestinský trh. " ¹⁹⁷

Následující tabulka ukazuje hodnotu vývozu z EU do Palestiny, který má rostoucí charakter a značně převyšuje hodnotu dovozu, a stagnující hodnoty vývozu Palestiny do EU. Fungujícím exportu brání řada bariér, které jsem analyzovala v předešlé kapitole.

Tabulka 2: Obchodní bilance EU-Palestina

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015
Vývozy z EU v mil. Euro	88	103	116	140	195
Dovozy do EU v mil. Euro	12	16	14	14	14

Zdroj: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-vztahy-zeme-s-eu-18377.html>.

Aby mohlo exportované zboží z Palestiny požívat výhod bezcelního přístupu na jednotný trh EU, musí dle protokolu č. 3, článku 20 a 21 Prozatímní asociační dohody splňovat několik kritérií. Jedním z nich je prohlášení na faktuře, které musí obsahovat informaci o zemi původu. Soudní dvůr Evropské unie na základě žaloby uznal, že Izrael tuto dohodu porušuje, protože nelegálně vydává své zboží, vyprodukované v izraelských osadách na okupovaném území, za zboží z Palestiny, resp. ze Západního břehu Jordánu. ¹⁹⁸

S tímto klamavým jednáním byl Izrael nucen skoncovat, a začal proto spojovat zboží z okupovaného území s původem v Izraeli. V listopadu 2015 však Evropská komise schválila pokyny k označování zboží pocházejícího z tohoto sporného území, které ještě více přitvrdily. Rozhodla, že zboží vyrobené na okupovaném území nemůže být dále prodáváno v EU jako vyrobené v Izraeli, ale musí být jasně označeno etiketou s výrazem

¹⁹⁷ Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Vztahy země s EU* [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-vztahy-zeme-s-eu-18377.html>.

¹⁹⁸ QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, 326 s. ISBN 9780521151658, s. 180.

„židovská osada“.¹⁹⁹ Tyto pokyny k označování se velice silně dotkly izraelské vlády a židovského obyvatelstva, což jsem měla možnost během svého pobytu v Izraeli z médií a všeobecné nálady obyvatelstva vypožorovat.

12.4. Potenciál palestinské ekonomiky

V současné době jde většina peněz z palestinského rozpočtu na výplaty úředníků a policie, přičemž nezbývají prostředky na investice do výrobních a těžebních společností. Jak Pásmo Gazy, tak Západní břeh Jordánu však skýtají mnoho potenciálu. Na pobřeží Pásmo Gazy je obrovské naleziště plynu, jež by mohlo Palestincům ušetřit miliardové výdaje za energie, které v současné době nakupuje od Izraele. I přesto, že Izrael Palestině několikrát nabídl svou pomoc s vytěžením těchto zásob, Palestina jeho pomoc vždy odmítla v obavách, že si tato naleziště poté bude spravovat sám, či si bude nárokovat plyn za netržní ceny.²⁰⁰

Obavy se vzhledem k situaci na Území C Západního břehu Jordánu zdají být opodstatněné. V této oblasti dochází v současné době k rozepřím o zdroje vody, minerály z Mrtvého moře a v neposlední řadě o úrodnou půdu, jíž je nedostatek. Světová banka odhaduje, že kdyby měli Palestinci přístup ke všem zdrojům na Území C, mohla by se jejich pokladna obohatit zhruba o 3,4 miliardy USD. Toto by zajisté vedlo ke snížení nezaměstnanosti v daném regionu, k snížení závislosti na cizí finanční pomoci a k vybudování továren na zpracovávání těchto zdrojů.²⁰¹

Na druhou stranu jsem se na 9. mezinárodní konferenci Ústavu bezpečnostních studií dozvěděla, že v Palestinské národní správě panuje obrovská korupce a že jen malé procento z celkového objemu zahraničních investic a mezinárodní finanční podpory opravdu doputuje na sjednané projekty. Praxe prokázala, že je spolehlivější peníze

¹⁹⁹ Česká televize. *Zboží z židovských osad bude v EU jasně označeno. Styďte se, vkázal Netanjahu.* [online]. [Cit. 20.11.2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1617424-zbozi-z-zidovskych-osad-bude-v-eu-jasne-oznaceno-styďte-se-vzkazal-netanjahu>.

²⁰⁰ *The palestinian economy and future prospects: Interview with mohammad mustafa, head of the palestine investment fund.* University of California Press, 2010, s. 40-51 [online]. Poslední aktualizace 7.4.2015. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0377919X. Dostupné z: <http://search.proquest.com/zdroje.vse.cz/docview/749990811?accountid=17203>, s. 47.

²⁰¹ BEREKDAR, Mohanad. *Palestinian Aid Subverted and Diverted to the Israeli Economy: Why Donors Should Care.* This Week in Palestine, 2015, 66 s.

investovat přes izraelské či mezinárodní prověřené společnosti, které je zaručeně dostanou přímo k samotným podnikatelům či do škol.²⁰²

Potenciál palestinské ekonomiky je také v turismu. Do Betléma a jiných křesťanských poutních destinací jezdí ročně statisíce turistů. Ti však vzhledem k bezpečnostní situaci, špatné infrastruktuře a horším službám tyto destinace navštěvují pouze za účelem jednodenního dobrodružství, což nepřináší palestinské pokladně dostatek finančních prostředků. Stejná situace je také v okolí Mrtvého moře, kde většinu špičkových hotelů vlastní Izraelci.²⁰³

Akcelarovat palestinskou ekonomiku lze několika způsoby. Především je nutné uzavřít mír a vytvořit hospodářskou unii s Izraelem. Ten by se však musel naučit nejen brát, ale i dávat. Důležitý je vznik prostoru s volným pohybem zboží a kapitálu, který by zlevnil a zefektivnil obchod mezi Izraelem a Palestinou, ale také import a export. Palestinské ekonomice by zajisté pomohlo ukončení blokády Pásmu Gazy, které však připadá v úvahu pouze v případě vymýcení terorismu a návratu uznávané vlády na toto území.²⁰⁴ Palestina jednoduše potřebuje pomoc a podporu ze strany Izraele, který má nejen vyspělou tržní ekonomiku se zaměřením na HI-tech, ale také špičkovou armádu. Její roli se mj. hodlám věnovat v následující kapitole.

²⁰² INSS. 9th Annual International Conference: *Changing Rules of the Game*. 18-19.1.2016. Dostupné z: <http://www.inss.org.il/index.aspx?id=4480&eventid=10709>.

²⁰³ *The palestinian economy and future prospects: Interview with mohammad mustafa, head of the palestine investment fund*. University of California Press, 2010, s. 40-51 [online]. Poslední aktualizace 7.4.2015. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0377919X. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/749990811?accountid=17203>, s. 45.

²⁰⁴ Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled*. [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.

13. Bezpečnost a obrana v Palestině

Vesnice, města a především státy odjakživa vznikaly za jedním hlavním účelem – s cílem ochránit obyvatelstvo před vnějšími nebezpečnými vlivy. Lidé chtějí žít v bezpečí. Chtějí mít jistotu, že když je někdo přepadne či zraní, tak se domohou svých práv. Musí vědět, že jakékoliv bezpráví spáchané na jejich osobě bude rychle a profesionálně vyšetřeno a na druhou stranu, že oni sami nebudou stíháni za svoje politické či jiné názory.²⁰⁵ I přes všechny reformní programy ministra Salama Fayyada a několikaletou snahu palestinské samosprávy o zlepšení jsou však bezpečnost a obrana v Palestině stále hodně daleko od ideálu.²⁰⁶

Palestinský bezpečnostní systém vznikl na základě Dohod z Osla až po roce 1993. V současné době má ale palestinská samospráva plnou kontrolu pouze nad Územím A, které tvoří zhruba 17,7 % Západního břehu Jordánu. Na Území B dominuje vojensky Izrael. Území C pak ovládá Izrael nejen z hlediska vojenského, ale i civilního.²⁰⁷

Obrana je v Palestině rozdělena na několik sektorů. Civilní policie se stará o klasické každodenní dodržování práva, zatímco národní bezpečnostní složky hlídají hranice. Dále má Palestina svou vlastní rozvědku, zpravodajskou službu a prezidenta hlídá speciální osobní stráž. Pobřežní policie dohlíží na pašeráky a kriminalitu na mořích. Zámožnější Palestinci mají vlastní osobní ochranky, které je chrání před pouličními gangy. Proti těm v současné době bojují také preventivní skupinky, které se snaží vychovávat mládež a předcházet tak násilnostem.²⁰⁸

Mladí lidé jsou totiž současnou situací v Palestině velice frustrováni a s růstem deprese roste i jejich agrese. To má za následek zvýšenou kriminalitu, rostoucí počty gangů, ozbrojených milic a dalších vojenských spolků. Tyto skupiny, protože nerespektují žádnou autoritu, ohrožují jak samotné Palestince, tak především cíleně napadají izraelské

²⁰⁵ THE RAND PALESTINIAN STATE STUDY TEAM. *Building a successful Palestinian state*. The RAND Corporation, 2007, 395 s. [online]. [Cit. 22.10.2016]. ISBN 0-8330-3532-0. Dostupné z: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2007/RAND_MG146-1.pdf, s. 34.

²⁰⁶ BOURIS, D., REIGELUTH, S. *Introducing the rule of law in security sector reform: European union policies in the palestinian territories*. Hague Journal on the Rule of Law, 2012, s. 176-193 [online]. Poslední aktualizace 24.10.2015. [Cit. 25.10.2016]. ISSN 18764045. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/940880453?accountid=17203>, s. 177.

²⁰⁷ Ibid, s. 182.

²⁰⁸ THE RAND PALESTINIAN STATE STUDY TEAM. *Building a successful Palestinian state*. The RAND Corporation, 2007, 395 s. [online]. [Cit. 22.10.2016]. ISBN 0-8330-3532-0. Dostupné z: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2007/RAND_MG146-1.pdf, s. 38.

obyvatelstvo. Největší hrozbou pro Izrael, ale i zbytek světa pak i nadále zůstávají teroristické organizace jako jsou Tanzim, al-Aqsa Martyrs, Brigades, Hizbaláh a v této práci často zmiňovaný Hamás, jehož agresivita a vojenská vybavenost i nadále rostou.²⁰⁹

Situaci v obraně pak samozřejmě již tradičně komplikuje okupace ze strany Izraele, špatná finanční situace Palestiny, nesourodost vlády a těžkopádná koordinace mezi jednotlivými neziskovými organizacemi.²¹⁰ Do hledáčku západních mocností se často dostává autokratické vedení armády a policie. Množí se důkazy o porušování lidských práv, resp. o nezákonném zadržování, mučení a nelegálním věznění lidí.²¹¹ Vzhledem k tomu, že systém soudnictví v Palestině naprosto neodpovídá požadavkům 21. století, není tedy ani schopen rychle a efektivně reagovat na toto bezpráví. Palestinská armáda navíc systematicky a dlouhodobě ignoruje zákony Nejvyšší soudní rady, která tak nad ní ztrácí kontrolu.²¹²

13.1. Pomoc z Evropy

Evropská unie si je dobře vědoma toho, že bezpečnost je hlavním tématem mírových rozhovorů mezi Palestinou a Izraelem, ale také alfou a omegou při vytváření samostatného Státu Palestina. Není tedy divu, že se i v této oblasti velmi angažuje. Mezi nejznámější podpůrné civilní mise lze zařadit EUBAM Rafah, EUPOL COPPS nebo program Seyda.²¹³

Program Seyda je již od svého vzniku zaměřen na reformu soudnictví. EUBAM Rafah byla naproti tomu mise v Pásmu Gazy, která měla za úkol kontrolovat přechod Rafah mezi Egyptem a Palestinou. Tento program vznikl v roce 2005 poté, co opustily Pásmo Gazy izraelské jednotky, a jeho cílem bylo naučit Palestince, jak spravovat hraniční přechody. V roce 2007 však Palestinci unesli izraelského vojáka a na základě této události Izrael

²⁰⁹ THE RAND PALESTINIAN STATE STUDY TEAM. *Building a successful Palestinian state*. The RAND Corporation, 2007, 395 s. [online]. [Cit. 22.10.2016]. ISBN 0-8330-3532-0. Dostupné z: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2007/RAND_MG146-1.pdf, s. 36

²¹⁰ BOURIS, D., REIGELUTH, S. *Introducing the rule of law in security sector reform: European union policies in the palestinian territories*. Hague Journal on the Rule of Law, 2012, s. 176-193 [online]. Poslední aktualizace 24.10.2015. [Cit. 25.10.2016]. ISSN 18764045. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/940880453?accountid=17203>, s. 184.

²¹¹ Ibid, s. 192

²¹² THE RAND PALESTINIAN STATE STUDY TEAM. *Building a successful Palestinian state*. The RAND Corporation, 2007, 395 s. [online]. [Cit. 22.10.2016]. ISBN 0-8330-3532-0. Dostupné z: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2007/RAND_MG146-1.pdf, s. 45.

²¹³ BOURIS, D., REIGELUTH, S. *Introducing the rule of law in security sector reform: European union policies in the palestinian territories*. Hague Journal on the Rule of Law, 2012, s. 176-193 [online]. Poslední aktualizace 24.10.2015. [Cit. 25.10.2016]. ISSN 18764045. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/940880453?accountid=17203>, s. 184.

nakázal tuto misi pozastavit a stáhnout evropské civilisty a poradce na území Izraele.²¹⁴ Mise EUPOL COPPS vznikla v roce 2006 a tvoří ji především civilisté, kteří působí v roli poradců a školí palestinskou policii, ale i soudce, jak mají vést výslech a jak by měla vypadat efektivní investigace kriminálních případů.²¹⁵

Paradoxem však zůstává, že i přesto, že Evropská unie investuje do palestinské obrany a bezpečnosti zdaleka nejvíce peněz a času v porovnání s tím, co investuje do jiných mimoevropských zemí, má zde nejhorší výsledky. Absence fixních hranic, nálada obyvatelstva a technokraté u moci to Bruselu samozřejmě vůbec neulehčují.²¹⁶

13.2. Spolupráce s Izraelem

Hlavním argumentem Izraele proti vzniku samostatného Státu Palestina je obava o svou vlastní bezpečnost. Izrael si je totiž moc dobře vědom hrozby, kterou pro něj představují teroristé z Pásmu Gazy, Sýrie i Libanonu. Ví také, že pokud by přišel o Západní břeh Jordánu, přišel by zároveň o značnou část kontroly nad hranicemi s Jordánskem, a stal by se takto snadnějším cílem pro všechny své arabské sousedy.

Jakmile přijde k řešení bezpečnost, dostávají se veškerá mírová jednání do bodu mrazu. Tomuto stavu by se však dalo dle mého názoru zabránit tím, že by si Palestina konečně připustila pozici vojensky slabšího a technologicky zaostalejšího souseda a přijala model konfederace, kde by vzdušný prostor a obranu i nadále zabezpečoval Izrael.

Izrael má totiž prostředky nejen na to, aby ochránil svou vlastní zemi, ale i prostředky na to, aby skoncoval s terorismem, který má v současné době v Pásmu Gazy velmi silné kořeny. Mimo tuto hrozbu nahrává do karet vzájemné spolupráci i hrozba ze strany Islámského státu. Ten vidí palestinské bojovníky za nezávislost jako odpadlíky, kteří nedokáží dovést svou svatou válku do zdárného konce a navíc tuto válku upřednostňují před vytvořením velkého chalífátu. Stát Izrael tato organizace sice vůbec neuznává, nicméně si je vědoma jeho vojenské síly, a tak na něj neútočí. Paradoxně se tedy boj proti

²¹⁴ BOURIS, D., REIGELUTH, S. *Introducing the rule of law in security sector reform: European union policies in the palestinian territories*. Hague Journal on the Rule of Law, 2012, s. 176-193 [online]. Poslední aktualizace 24.10.2015. [Cit. 25.10.2016]. ISSN 18764045. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/940880453?accountid=17203>, s. 185.

²¹⁵ Ibid, s. 187.

²¹⁶ Ibid, s. 192.

společnému nepříteli může stát sjednocujícím prvkem mezi Izraelem a Palestinou.²¹⁷ Vojenská spolupráce by jednoduše mohla vytvořit důvěru mezi oběma zeměmi, což by eventuálně mohlo posunout dál mírové rozhovory a rozhovory ohledně budoucího statusu Palestiny.

²¹⁷ HABIB, S. *Too Late For Two States: The Benefits Of Pivoting To A One-State Solution For Israel And Palestine*. Journal of International Affairs, 2016, 193 s. [online]. Poslední aktualizace 2.6.2016. [Cit. 22.10.2016]. ISSN 0022197X. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1791028920?accountid=17203>, s. 196.

14. Závěr praktické části

Cílem praktické části této práce bylo zhodnotit a zanalyzovat současné fungování palestinského území a nastínit, jak by situace vypadala v případě, že by v nejbližší době došlo k vytvoření samostatného Státu Palestina. Rozboru jsem podrobila nejdůležitější strategické oblasti palestinské samosprávy, které se přímo dotýkající milionů Palestinců, když hlavním účelem bylo dokázat, že palestinské území není připraveno fungovat samostatně, bez mezinárodní podpory a především bez podpory Izraele. Na základě zkoumání jednotlivých okruhů, statistických čísel a především na základě vlastní zkušenosti jsem došla k těmto závěrům:

Nesourodost a nekompaktnost palestinského území téměř vylučuje samostatné fungování Palestiny bez souhlasu a podpory Izraele. Pásmo Gazy a Západní břeh Jordánu jsou dvě oddělená teritoria, která by v případě vzniku samostatného Státu Palestina musela být propojena kvalitní infrastrukturou vedoucí přes území Izraele. Nehledě na to, že v současné době je obyvatelstvo obou zemí až neuvěřitelně propojeno, takže separace těchto dvou národů už téměř nepřichází v úvahu. Toto malé a rušné území na Blízkém východě jednoduše není připraveno na vznik dvou vedle sebe existujících samostatných, ba dokonce zneprátelených států. Východiskem této situace by mohl být vznik konfederace, tedy vytvoření sdružení dvou států. Tento navrhovaný model však vyžaduje hlubší zkoumání a mohl by se bezpochyby stát tématem jiné akademické práce.

Aby však mohlo dojít k posunu v jednání o finálním statutu Palestiny, je nejprve nutné změnit smýšlení obou národů. Izrael se musí vzdát své role okupanta a začít respektovat práva Palestinců. Na druhou stranu se Arabové musejí vzdát své zarputilé hrdosti a přijmout pomoc od svého vyspělejšího souseda. Další společnou výzvou je otázka definitivního návratu palestinských uprchlíků, kteří žijí v okolních arabských státech, stejně tak jako otázka zpřístupnění židovských osad na Západním břehu Jordánu arabskému obyvatelstvu.

Náladu a postoje obyvatel v Palestině ovlivňuje především to, jak je o ně sociálně postaráno a jak se s nimi zachází z hlediska lidských práv. V tomto ohledu má však Palestinská samospráva velké mezery. Korupce a roztříštěnost vlády, absence lídra, porušování demokracie a svobody slova by v případě vzniku samostatného Státu Palestina mohlo znamenat kolaps celého státního aparátu a ztrátu veškeré mezinárodní podpory.

V Palestině v současné době jednoduše neexistuje stabilní politická situace a důvěryhodný vůdce, který by byl způsobilý vést mírové rozhovory s Izraelem. Dalším limitujícím faktorem je přítomnost teroristických organizací v Pásmu Gazy, se kterými se Palestina nebyla schopna doposud vypořádat.

Tato špatná situace ve vládě se poté samozřejmě odráží i v kvalitě služeb, které jsou palestinskému obyvatelstvu poskytovány. Systém zdravotnictví nezvládá starost o všechny potřebné, stejně tak sektor školství. Finanční prostředky často nestačí na provoz nemocnic a škol, natožpak na jejich modernizaci. I v této oblasti by kooperace s Izraelem situaci hodně napomohla. Izraelské know-how a zdroje jsou téměř neomezené a je i v jeho vlastním zájmu udržovat arabské obyvatelstvo zdravé, spokojené a především vzdělané.

I přesto, že je oblast Blízkého východu oblastí spíše nehostinnou, dokázal zde Izrael během několika desítek let vybudovat zásobníky vody, parky, elektrárny, kvalitní infrastrukturu, oázy na pobřeží Mrtvého moře a mrakodrapy v metropolitních městech, které se staly sídlem největších společností světa. Jak je tedy možné, že Palestinu v současné době sužuje nedostatek pitné vody, elektřiny a pracovních míst? Důvod je prostý. Je jím opět neschopnost obou vlád, a především té palestinské, dohodnout se na společné politice a spolupráci.

Za špatnou ekonomickou situaci Palestiny však může také restrikce jejího dovozu a vývozu ze strany Izraele a vysoké spediční náklady na přepravu zboží ze Západního břehu Jordánu do Pásmu Gazy, které vznikají v důsledku výstavby kontrolních stanovišť. I zde vidím řešení ve vytvoření konfederace, ale především ekonomické unie s volným pohybem zboží a služeb, kde by měli Palestinci i nadále otevřené dveře na izraelský pracovní trh.

Předpokladem společného klidného soužití mezi Palestinci a Izraelci je zejména pocit bezpečí. Aby mohly být odstraněny fyzické i psychické bariéry mezi oběma územími, musí přestat představovat palestinští teroristé hrozbu pro izraelské civilisty. Vzhledem k tomu, že Palestina sama nemá dostatečné prostředky na zlikvidování těchto bezpečnost ohrožujících organizovaných skupin, je i zde nutná kooperace s Izraelem. V současné době tento region navíc ohrožuje organizace Islámský stát, který má však hluboký respekt před izraelskou armádou. Boj proti společnému nepříteli by tak mohl potencionálně posunout vpřed jednání o finálním statusu Palestiny a mohl by přesvědčit i vrcholné politiky o tom, že spolupráce je jedinou správnou možností.

Mír mezi oběma sousedy a vznik samostatného Státu Palestina je a bude během na dlouhou trať, jehož výsledek závisí především na mladší generaci Palestinců a Izraelců, kteří by měli být schopni oprostít se od hrůz, jež v minulosti postihly oba národy. Současná palestinská populace je, v porovnání s ostatními populacemi v regionu, relativně zdravá a vzdělaná a skrývá tak veliký nejen ekonomický potenciál pro Izrael. Na druhou stranu Palestina, jak jsem se již dříve zmínila, čelí přílivu uprchlíků z okolních států, což by spolu se stárnoucí populací a vysokou natalitou mohlo v budoucích letech vést k hospodářskému zhroucení této země. Tento demografický vývoj by měl být varováním také pro radikální Izraelce, aby přestali s výstavbou osad a s utlačováním Palestinců na Západním břehu Jordánu, protože by to brzo mohli být naopak oni, kdo jako menšina budou bojovat za svá práva.

Prostor pro spolupráci mezi oběma zeměmi je tedy neomezený a chuť obou národů změnit současnou frustrující a dlouho trvající situaci neutuchá. Posun vpřed však stále záleží (stejně jako v minulosti) především na tom, jak spravedlivě, demokraticky, proaktivně a lidsky se k tomu postaví političtí lídři Palestiny a Izraele, ale i politické autority světových mocností.

Seznam odborné literatury

1. BALÍK, Stanislav, PŠEJA, Pavel (ed.). *Zahraniční politika České republiky vůči zemím Blízkého Východu, Zakavkazska a Střední Asie*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2001, 110 s. ISBN 80-210-2740-1.
2. BOYLE, Francis A. *Palestine, Palestinians, and international law*. Atlanta, GA: Clarity Press, 2003, 205 s. ISBN 093286337X.
3. BRÖNING, Michael. *The politics of change in Palestine: state-building and non-violent resistance*. New York: Pluto Press, 2011, 247 s. ISBN 9781849645829.
4. FRISCH, Hillel. *Countdown to statehood Palestinian state formation in the West Bank and Gaza*. Albany: State University of New York Press, 1998, 221 s. ISBN 0585076170.
5. GELDENHUYS, Deon. *Contested states in world politics*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009, 295 s. ISBN 9780230575523.
6. HALL, John G. *Palestinian Authority*. Philadelphia, Pa.: Chelsea House Publishers, 2003, 131 s. ISBN 0791065154.
7. HELLER, Mark A. *A Palestinian state: the implications for Israel*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1983, 190 s. ISBN 0674652215.
8. *Charta Organizace spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora*.
9. KHALIDI, Rashid. *The iron cage : the story of the Palestinian struggle for statehood*. Oxford: Oneworld, 2007, 281 s. ISBN 9781851685324.
10. KONTOROVICH, Eugene. *Israel/Palestine — The ICC's Uncharted Territory*. Journal of International Criminal Justice, 2013, s. 979-999. ISSN 1478-1387.
11. KOŘAN, Michal a kol. *Česká zahraniční politika v roce 2013*. Vyd. 1. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2014, 471 s. ISBN 978-80-87558-19-5.
12. *Pakt Společnosti národů*.

13. QUIGLEY, John B. *The statehood of Palestine: international law in the Middle East conflict*. New York: Cambridge University Press, 2010, 326 s. ISBN 9780521151658.
14. SABEL, Robbie. Palestine and UNESCO. *The Jerusalem Report*. 2011. ISSN 07926049.
15. SHENHAV, Yehouda. *Beyond the two-state solution: a Jewish political essay*. Cambridge: Polity Press, 2012, 237 s. ISBN 9780745660288.
16. SHLAIM, Avi. *Izrael a Palestina: přehodnocení, revidování, vyvracení*. Přeložil Daniela BARTÁKOVÁ. Vyd.1. Praha: Academia, 2016. XXI. století. ISBN 978-80-200-2544-9.
17. YOFFIE, Adam G. *The Palestine problem: the search for statehood and the benefits of international law*. The Yale Journal of International Law, 2011, s. 497-511. ISSN 0889-7743.

Seznam elektronických zdrojů

1. ALBASOOS, Hani. *Crisis of Legitimacy in Palestine*. International Journal of Research in Business and Social Science, 2016, s. 121 - 136 [online]. Poslední aktualizace 20.5.2016. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z <http://dx.doi.org.zdroje.vse.cz/10.20525/ijrbs.v5i3.246>.
2. BBC Worldwide Limited. *Palestinian authority leader hopes „legal status“ to change after UN recognition*. BBC Monitoring Middle East, 2011. [online]. Poslední aktualizace 29.8.2011. [Cit. 21.11.2015]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/885551722?accountid=14765>.
3. BOTTA A, VAGGI G. *A Post-Keynesian Model of the Palestinian Economy: The Economics of an Investment-Constrained Economy*. Review Of Political Economy, 2012, s. 203-226 [online]. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0953-8259. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com.zdroje.vse.cz/loi/crpe20>.

4. BOURIS, D., REIGELUTH, S. *Introducing the rule of law in security sector reform: European union policies in the palestinian territories*. Hague Journal on the Rule of Law, 2012, s. 176-193 [online]. Poslední aktualizace 24.10.2015. [Cit. 25.10.2016]. ISSN 18764045. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/940880453?accountid=17203>.
5. DE VASCONCELOS, Álvaro. *The European Union and the Palestinian Question*. ECSSR, 2005, s. 1-55 [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISSN 16821238. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1541489094?accountid=17203>.
6. DUERR, Glen. *Playing for identity and independence: the issue of Palestinian statehood and the role of FIFA*. Soccer & Society, 2012, s. 653-666 [online]. Poslední aktualizace 8.11.2012 [Cit. 15.1.2016]. ISSN 1466-0970. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14660970.2012.730768?journalCode=fsas20#.Vw-nFvmLTIU>.
7. DUGARD, John. *Palestine and the International Criminal Court*. Journal of International Criminal Justice. 2013, s. 563-570 [online]. [Cit. 21.11.2015]. ISSN 1478-1387. Dostupné z: <http://jicj.oxfordjournals.org/content/11/3/563.full.pdf+html>.
8. FNS. *European Parliament Resolution On Recognition of Palestine Statehood*. US Fed News Service, Including US State News, 2014. [online]. [Cit. 25.11.2015]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1637504226?accountid=14765>.
9. HABIB, S. *Too Late For Two States: The Benefits Of Pivoting To A One-State Solution For Israel And Palestine*. Journal of International Affairs, 2016, 193 s. [online]. Poslední aktualizace 2.6.2016. [Cit. 22.10.2016]. ISSN 0022197X. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1791028920?accountid=17203>.
10. HAMIDI, S., NARCI, H. Ö., AKINCI, F., NACAKGEDIGI, O. *Examining health care spending trends over a decade: The palestinian case*. Eastern Mediterranean Health Journal, 2015, s. 861-870. [online]. Poslední aktualizace 13.5.2015. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1788314338?accountid=17203>.

11. LAFEE, Wael. *Palestinian Law and the Formation of Regular Courts*. JURIST.[online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://www.jurist.org/datetime/2012/06/wael-lafee-palestine-judiciary.php>.
12. MARTINS OLIVEIRA, Bruno. *A Sense of Urgency: The EU, EU Member States and the Recognition of the Palestinian State*. Mediterranean Politics, 2015, s. 281-287 [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISSN 1743-9418. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13629395.2015.1046268>.
13. MELHEM, Ahmad. *What's delaying Palestinian elections?* Almonitor.[online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2016/01/hamas-fatah-palestinian-elections-postponement.html>.
14. OpenDemocracy, Oct 31, 2014. *Palestine's statehood options: a dialogue*. [online]. OpenDemocracy Ltd. Poslední aktualizace 31.10.2014. [Cit. 6.12.2015]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1618930699?accountid=14765>.
15. PR Newswire Association LLC. *Statement on today's UN vote regarding the status of Palestine*. Canada NewsWire, 2012. [online]. Poslední aktualizace 29.11.2012. [Cit. 19.11.2015]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1220682464?accountid=14765>.
16. SABELLA, A. R., KASHOU, R., OMRAN, O. (2015). *Assessing quality of management practices in palestinian hospitals*. International Journal of Organizational Analysis, 2015, s. 213-232. [online]. Poslední aktualizace 10.4.2015. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1679403853?accountid=17203>.
17. SOLOMON, Solon. *Occupied not: the question of Gaza's legal status after the Israeli disengagement*. Cardozo Journal of International & Comparative Law, Wntr, 2011, s. 60 - 89 [online]. Poslední aktualizace 5.11.2011. [Cit. 25.10.2015]. ISSN 1069-3181. Dostupné z: <http://heinonline.org/HOL/Page?public=false&handle=hein.journals/cjic19&id=61>.

18. The Economist. *The war over statehood; Israel, Palestine and the UN*. The Economist, 2011, s. 29-30 [online]. [Cit. 2.12.2015]. ISSN 00130613. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/893989932?accountid=14765>.

19. *The palestinian economy and future prospects: Interview with mohammad mustafa, head of the palestine investment fund*. University of California Press, 2010, s. 40-51 [online]. Poslední aktualizace 7.4.2015. [Cit. 2.10.2016]. ISSN 0377919X. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/749990811?accountid=17203>.

20. THE RAND PALESTINIAN STATE STUDY TEAM. *Building a successful Palestinian state*. The RAND Corporation, 2007, 395 s. [online]. [Cit. 22.10.2016]. ISBN 0-8330-3532-0. Dostupné z: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2007/RAND_MG146-1.pdf.

21. TOCCI, Nathalie. *Firm in Rhetoric, Compromising in Reality: The EU in the Israeli-Palestinian Conflict*. The Editor of Ethnopolitics, 2009, s. 387-401 [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISBN 10.1080. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/249017856_Firm_in_Rhetoric_Compromising_in_Reality_The_EU_in_the_Israeli-Palestinian_Conflict.

22. TOCCI, Nathalie. *The Widenin Gap between Thetoric and Reality in EU Policy towards the Israeli-Palestinian Conflict*. CEPS Working Document, 2005, s. 1-32 [online]. [Cit. 16.8.2016]. ISBN 92-9079-545-X. Dostupné z: <https://www.ceps.eu/>.

23. VIDMAR, Jure. *Palestine and the Conceptual Problem of Implicit Statehood*. *Chinese Journal of International Law*, 2013, s. 19-41 [online]. Poslední aktualizace 7.4.2013. [Cit. 19.11.2015]. ISSN 1540-1650. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/content/12/1/19.full.pdf+html>.

24. WHITMAN, Charles F. *Palestine's statehood and ability to litigate in the International Court of Justice*. California Western International Law Journal, Fall, 2013, s. 73-113 [online]. Poslední aktualizace 5.12.2013. [Cit. 25.11.2015]. ISSN 0886-3210. Dostupné z: <http://heinonline.org/HOL/Page?public=false&handle=hein.journals/calwi44&page=73&collection=journals>.
25. YAGHI, Aed. *Trapped in Gaza: Health of Palestinians under Israeli military occupation*. Palestinian Medical Relief Society. [online]. [Cit. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.med.uio.no/helsam/english/research/global-governance-health/background-papers/militarization-palestine.pdf>.
26. ZANK, Michael. *The Jerusalem Basic Law (1980) and the Jerusalem Embassy Act (1995): A Comparative Investigation of Israeli and US Legislation on the Status of Jerusalem*, 2016, s. 20-35 [online]. Poslední aktualizace 26.8.2016. [Cit. 14.09.2016]. ISSN 10849513. Dostupné z: <http://search.proquest.com.zdroje.vse.cz/docview/1814172518?accountid=17203>.

Seznam institucionálních zdrojů

1. EUROPEAN COMMISSION. *EU renews its support to Palestinian Authority and Palestinian refugees with a first 2016 assistance package totalling €252.5 million*. [online]. [Cit. 28.9.2016]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-464_en.htm.
2. EUROPEAN COMMISSION. *New €38.6 million EU assistance package to benefit the Palestinian people*. [online]. [Cit. 28.9.2016]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3108_en.htm.
3. Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Vztahy země s EU* [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-vztahy-zeme-s-eu-18377.html>.

4. Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Zahraniční obchod* [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zahranicni-obchod-a-investice-18376.html>.
5. Oficiální portál pro podnikání a export. *Palestina: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled*. [online]. [Cit. 3.10.2016]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/palestina-zakladni-charakteristika-teritoria-18375.html#sec4>.
6. Palestinian Central Bureau of Statistics. *Estimated Population in the Palestinian Territory Mid-Year by Governorate, 1997-2016* [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 19.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/gover_e.htm.
7. Palestinian Central Bureau of Statistics. *Selected Indicators for Education in Palestine*. [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 20.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/Educ_MI_E.htm.
8. Palestinian Central Bureau of Statistics. *Summary of Demographic Indicators in the Palestine by Region, 2015* [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 19.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/DEMO-2016-EEE.htm.
9. Palestinian Central Bureau of Statistics. *Unemployment Rate of Persons Aged 15 Years and above in Palestine by Governorate and Sex, 2015* [online]. Palestine: PCBS. [Cit. 19.9.2016]. Dostupné z: http://www.pcbs.gov.ps/Portals/_Rainbow/Documents/unemployment-2015-02e.htm.
10. The Directorate of Budget. [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: <http://www.pmf.ps/documents/10192/654283/2016CitizensBudget.pdf/5afc9c78-5802-4899-8817-781f7496d341>.
11. The Jerusalem Media and Communications Centre. *Education (Palestinian)* [online]. Palestine. Poslední aktualizace 2.3.2011. [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: <http://www.jmcc.org/fastfactspag.aspx?tname=64>.

12. UNESCO. *Developing education in Palestine: a continuing Challenge*. [online]. [Cit. 20.9.2016]. Dostupné z: http://www.unesco.org/education/news_en/131101_palestine.shtml.
13. UNITED NATIONS. *The question of Palestine and the United Nations*. New York: United Nations Dept. of Public Information, 2008, 117 s. ISBN 9781435694323.
14. UNRWA. *Education* [online]. Palestinian Territory [Cit. 21.9.2016]. Dostupné z: Ministry of Finance and Planing. *State of Palestine, Citizens Budget 2016* [online]. General <http://www.unrwa.org/what-we-do/education>.
15. WHO video. *How social factors determine health in Gaza*. [online]. [Vid. 8.10.2016]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=cDkcK-2nPoc&feature=youtu.be>.

Seznam ostatních zdrojů

1. BEREKDAR, Mohanad. *Palestinian Aid Subverted and Diverted to the Israeli Economy: Why Donors Should Care*. This Week in Palestine, 2015, 98 s.
2. Česká televize. *Zboží z židovských osad bude v EU jasně označeno. Styďte se, vzkázal Netanjahu*. [online]. [Cit. 20.11.2015]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1617424-zbozi-z-zidovskych-osad-bude-v-eu-jasne-oznaceno-stydte-se-vzkazal-netanjahu>.
3. INSS. *9th Annual International Conference: Changing Rules of the Game*. 18-19.1.2016. Dostupné z: <http://www.inss.org.il/index.aspx?id=4480&eventid=10709>.